

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODNOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/B/2024/36122358892823300

MEDZINÁRODNÁ FIŠKÁLNA KOORDINÁCIA
VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODNOHOSPODÁRSKA FAKULTA

MEDZINÁRODNÁ FIŠKÁLNA KOORDINÁCIA
VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a poisťovníctvo
Študijný odbor: Ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra financií
Vedúci záverečnej práce: Ing. Matej Boór, PhD.

ABSTRAKT

FEDAŠOVÁ, Kristína: *Medzinárodná fiškálna koordinácia vo vybraných krajinách* —
Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií —
Vedúci záverečnej práce: Ing. Matej Boór, PhD — Bratislava: NHF EU, 2024, 42 s.

Cieľom našej bakalárskej práce je analyzovať medzinárodnú fiškálnu koordináciu vo vybraných krajinách a porovnať jej vplyv na fiškálne politiky. Práca je štruktúrovaná do troch kapitol a obsahuje 6 tabuliek a 1 graf. V prvej kapitole, ktorá predstavuje teoretickú časť, definujeme a špecifikujeme význam a štruktúru fiškálnej koordinácie. Druhá kapitola popisuje cieľ práce, metodiku práce a metódy skúmania. Tretia časť práce sa zaoberá prínosmi a výzvami medzinárodnej fiškálnej koordinácie a navrhujú sa možné smerovania pre budúci vývoj. Fiškálna koordinácia je analyzovaná na príklade medzinárodných skupín Asociácia juhovýchodných ázijských národov (ďalej len „ASEAN“) a Európska únia (ďalej len „EÚ“). Taktiež sme preskúmali ich prístupy k fiškálnej koordinácii a porovnali sme si ich najdôležitejšie mechanizmy a iniciatívy. Výsledkom našej práce je lepšie pochopenie vplyvu medzinárodnej fiškálnej koordinácie na fiškálne politiky a identifikácia najefektívnejších postupov.

Kľúčové slová: fiškálna koordinácia, koordinácia daní, medzinárodná spolupráca

ABSTRACT

FEDAŠOVÁ, Kristína: *International fiscal coordination in selected countries* —

University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance Thesis supervisor: Matej Boór, PhD — Bratislava: NHF EU, 2024, 42 p.

The aim of our bachelor thesis is to analyse international fiscal coordination in selected countries and to compare its impact on fiscal policies. The thesis is structured in three chapters and contains 6 tables and 1 graph. In the first chapter, which is the theoretical part, we define and specify the meaning and structure of fiscal coordination. The second chapter describes the objective of the thesis and the methodology of the thesis and the methods of investigation. The third part of the thesis discusses the benefits and challenges of international fiscal coordination and suggests possible directions for future developments. focuses on the practical part, where fiscal coordination is analyzed using the examples of the international groups ASEAN (Association of Southeast Asian Nations) and the EU (European Union). In this section, we review their approaches to fiscal coordination and compare their most important mechanisms and initiatives. Our work has resulted in a better understanding of the impact of international fiscal coordination on fiscal policies and the identification of the most effective approaches

Keywords: fiscal coordination, tax coordination, international cooperation

Obsah

Úvod	7
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	8
1.1 Funkcia fiškálnej politiky.....	8
1.2 Fiškálna koordinácia	9
1.3 Súlad politik v rámci fiškálneho federalizmu	9
1.3.1 Horizontálna fiškálna koordinácia	10
1.4 Medzinárodná fiškálna koordinácia	11
1.4.1 Vertikálna fiškálna koordinácia	12
1.4.2 Koordinácia daní	12
1.5 Možnosť realizácie koordinácie	14
1.5.1 Kritéria pre efektívnu fiškálnu koordináciu	15
1.5.2 Oblasť fiškálnej koordinácie.....	15
1.6 Medzinárodná ekonomická integrácia	17
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania.....	20
3 Výsledky práce a diskusia	21
3.1 Asociácia národov juhovýchodnej Ázie.....	21
3.1.1 Vznik Asociácie národov juhovýchodnej Ázie.....	22
3.1.2 Koordinačný výbor pre prepojenie ASEA	23
3.1.3 Harmonizácia daní ASEAN	24
3.2 Asociácia národov juhovýchodnej Ázie plus tri	24
3.2.1 Regionálne finančné dohody.....	25
3.2.2 CMIM: vývoj a súčasný stav.....	26
3.3 Európska únia.....	28
3.3.1 Vznik EÚ.....	29
3.3.2 Koordinácia v EÚ.....	30
3.3.3 Konvergenčné kritériá v rámci formovania eurozóny.....	31
3.3.4 Pakt stability a rastu	32
3.3.5 Harmonizácia daní v EÚ	33
3.4 EÚ a ASEAN	34
3.4.1 Evolúcia vzťahov medzi EÚ a ASEAN	34
3.4.2 Harmonizácia daní	35
3.4.3 Spoločné charakteristiky	38
3.4.4 Rozdielne charakteristiky	39
Záver	40
Použitá literatúra	41

Úvod

Fiškálna politika zohráva kľúčovú úlohu v ekonomickej stabilite a prosperite štátov. Jej účinnosť a efektivita sú kľúčové pre dosiahnutie rovnováhy v ekonomike. Avšak, vo svete, kde štáty sú vzájomne prepojené ekonomicky a finančne, je nevyhnutné zväžiť aj aspekty medzinárodnej fiškálnej koordinácie. Táto bakalárska práca sa zameriava na analýzu mechanizmov a prístupov k medzinárodnej fiškálnej koordinácii a ich realizáciu v rámci vybraných medzinárodných skupín.

Prvá časť našej práce sa venuje základným princípom a cieľom fiškálnej politiky, ako aj jej významu pre ekonomiku štátu. Ďalší úsek analyzuje problémy a výzvy súvisiace so súladom fiškálnych politík v rámci fiškálneho federalizmu a príležitosti, ktoré tento model ponúka. Potom sa venujeme medzinárodným aspektom fiškálnej koordinácie a inštitúciám podporujúcim spoluprácu medzi štátmi. Následne preskúmame aspekty koordinácie daní.

V nasledujúcej časti práce sa detailnejšie venujeme analýze medzinárodnej fiškálnej koordinácie prostredníctvom skupín ASEAN a EÚ. Tieto dve skupiny predstavujú významné ekonomické bloky so zložitými vzťahmi a rôznorodými prístupmi k fiškálnej koordinácii. V rámci ASEAN a EÚ sa koncept fiškálnej koordinácie prejavuje rôznymi spôsobmi, čo si vyžaduje dôkladnú analýzu ich fiškálnych politík a spolupráce. Napriek tomu, že tieto dva bloky majú odlišné ekonomické a politické kontexty, ich snahy o fiškálnu koordináciu sú zaujímavým štúdiom pre porozumenie rôznym prístupom k medzinárodnej fiškálnej spolupráci. V prípade ASEAN ide o združenie krajín juhovýchodnej Ázie, ktoré sa snaží o hospodársku integráciu a posilnenie svojej regionálnej spolupráce. Fiškálna koordinácia v rámci ASEAN je zvyčajne do veľkej miery decentralizovaná, pričom jednotlivé krajiny majú tendenciu zachovať si svoju suverenitu vo fiškálnych záležitostiach. Napriek tomu však existujú snahy o spoločné fiškálne politiky a programy, ktoré majú za cieľ zvýšiť hospodársku stabilitu regiónu. Naopak, EÚ je zložitejší a hlbšie prepojený hospodársky a politický blok, ktorý sa snaží o väčšiu harmonizáciu fiškálnych politík svojich členských štátov. EÚ vytvorila rôzne mechanizmy a nástroje na fiškálnu koordináciu, ako je Pakt stability a rastu, ktorý má za cieľ udržať fiškálnu disciplínu a zabezpečiť hospodársku stabilitu v rámci bloku.

Na záver zhodnotíme dosiahnuté poznatky a vyvodíme závery týkajúce sa implementácie medzinárodnej fiškálnej koordinácie a jej úlohy v súčasnom globálnom hospodárstve.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V súčasnom svete, ktorý je definovaný globalizáciou a vzájomnými ekonomickými vzťahmi, sa fiškálna politika stáva kľúčovým nástrojom pre dosiahnutie stabilného rozvoja. Komplexnosť globálnych ekonomických vzťahov si vyžaduje nielen individuálne, ale taktiež aj koordinované kroky v oblasti verejných financií, aby sa dosiahla efektívnosť a súlad v rámci celých regiónov a krajín. Do oblasti fiškálnej politiky a koordinácie vstupujeme s pochopením, že verejné financie sú kľúčovým faktorom formovania economickej reality a spoločenského pokroku. Dôsledky fiškálnej politiky a jej koordinácie môžu zásadne ovplyvniť životy všetkých občanov, hospodársku stabilitu a celkovú prosperitu.

1.1 Funkcia fiškálnej politiky

Pred Veľkou hospodárskou krízou v 30. rokoch 20. storočia ekonómovia verili, že vhodnou fiškálnou politikou vlády je udržiavať vyrovnaný rozpočet. Avšak, táto vo všeobecnosti rozšírená myšlienka sa zmenila v dôsledku Veľkej hospodárskej krízy. John Maynard Keynes navrhol, že fiškálna politika by mala byť používaná proti-cyklicky, aby vláda zmierňovala tlaky expanzie a kontrakcie hospodárskeho cyklu, čím by sa vyhla ťažkostiam. Rozpočet by teda mal byť deficitný, keď je ekonomika v útlme a prebytkový, keď je v rozmachu bez nadbytočných kapacít a inflácie. Avšak, účinnosť fiškálnej politiky s opatreniami bola spochybnená aj z iných dôvodov, predovšetkým kvôli jej "vnútornému oneskoreniu" a jej dlhodobému vplyvu na hospodársky výsledok. Vnútorné oneskorenie sa týka času medzi vzniknutím potreby fiškálnej politiky a jej skutočnou realizáciou, ktorý je často ovplyvnený politickými procesmi a neistými ekonomickými prognózami. Niektorí ekonómovia tvrdia, že fiškálna politika môže spôsobiť viac škody ako úžitku, pretože vyšší agregátny dopyt z fiškálneho stimulu sa môže premietat' do vyšších cien namiesto trvale vyššieho produktu. V neposlednom rade je potrebné poznamenať, že fiškálna politika ovplyvňuje aj relatívne daňové zaťaženie v budúcnosti. Expanzívna fiškálna politika zvyšuje zadlženosť, čo môže predstavovať ďalšie bremeno pre budúce generácie v podobe splácania úrokov a dlhu.¹

¹ ASKARI, Hossein, et al. Understanding development in an Islamic framework. *Islamic Economic Studies*, 2014, 22.1.

Fiškálna politika a fiškálna koordinácia sú dva kľúčové pojmy v oblasti makroekonómie a hospodárskej politiky. Súvisia spolu, pretože obidva ovplyvňujú verejné financie a hospodársku aktivitu, aj keď ich ciele a metódy sa môžu líšiť.

1.2 Fiškálna koordinácia

Fiškálna koordinácia predstavuje systematický prístup k riadeniu fiškálnych politík viacerých ekonomík alebo krajín, s cieľom dosiahnuť súlad a efektívnosť v správe verejných financií. Tento koordinačný mechanizmus zahŕňa dohody o spoločných cieľoch, stratégiách a vzájomných vzťahoch medzi rozpočtovými politikami, pričom dôraz kladie na dosiahnutie ekonomickej stability, udržateľnosti a podporu rastu.²

Fiškálna koordinácia môže byť na dvoch úrovniach, a to koordinácia národných fiškálnych politík v medzinárodnom kontexte a fiškálna koordinácia v rámci jedného štátu. Hlavným zameraním tejto práce bude medzinárodná fiškálna koordinácia, avšak v nasledujúcich podkapitolách analyzujeme obe úrovne.³

1.3 Súlad politík v rámci fiškálneho federalizmu

Fiškálna koordinácia v rámci federalizmu sa zaoberá súladom fiškálnych politík a opatrení medzi rôznymi úrovňami vlády vo federálnom štáte. Hlavným zámerom tejto koordinácie je dosiahnutie rovnováhy medzi samostatnosťou miestnych a centrálnych vlád a simultánne minimalizovanie rizika nezhôd alebo nerovnováh vo fiškálnych politikách, ktoré by mohli mať negatívne dôsledky na hospodársku stabilitu, či sociálnu súdržnosť krajiny. Tento proces zahŕňa diskusie a dohody o zdaňovaní, rozdelení príjmov a výdavkov medzi úrovňami vlády, ako aj spoločné riešenie výziev v oblasti verejných financií. Jeho cieľom je zabezpečiť efektívne fungovanie celého systému verejných financií a podporiť hospodársky rast a rozvoj.⁴

Ekonomická a finančná zraniteľnosť ekonomiky sa formovala kvôli procyklickej fiškálnej politike, ktorá pred krízou zintenzívnila pôsobenie tzv. finančného akcelerátora, spôsobujúc zhoršenie hospodárskeho cyklu, najmä v USA. Procyklická fiškálna politika a podmienené záväzky prispeli k zhoršeniu podmienok krízy. Globálna finančná kríza mala

² Grazzini, L., & Van Ypersele, T. (2003). Fiscal coordination and political competition. *Journal of Public Economic Theory*, 5(2), 305-325.

³ Grazzini, L., & Van Ypersele, T. (2003). Fiscal coordination and political competition. *Journal of Public Economic Theory*, 5(2), 305-325.

⁴ CEVIK, Serhan. Policy coordination in fiscal federalism

vážne dôsledky predovšetkým v krajinách, kde pred krízou prevládala expanzívna politika. Je zrejme, že je nevyhnutné poskytnúť informácie o koordinácii federálnych fiškálnych systémov, pretože to priamo súvisí s formovaním makroekonomických politík. S postupným obnovovaním ekonomiky si uvedomujeme, že kľúčovým problémom je nerovnováha. Celková fiškálna rovnováha nám umožňuje zhodnotiť potrebu čistého financovania verejných financií a tiež fiškálnu zraniteľnosť. Primárne rozpočtové saldo poskytuje presnejší obraz fiškálnej pozície, keďže precízne oddeľuje príjmy od výdavkov. Týmto spôsobom presnejšie definuje fiškálnu pozíciu voči potenciálnemu HDP, kde odhaľuje príjmy a výdavky vyčistené od vplyvu ekonomického cyklu. Je kľúčové stanoviť pravidlá, ktoré by zlepšili koordináciu fiškálnych politík medzi vládami a zabezpečili dlhodobú fiškálnu udržateľnosť s ohľadom na spravodlivé rozdeľovanie bohatstva.⁵

1.3.1 Horizontálna fiškálna koordinácia

Horizontálna fiškálna koordinácia zahŕňa spoluprácu medzi rôznymi úrovňami verejnej správy alebo medzi rôznymi vládnymi agentúrami v rámci tej istej úrovne v súvislosti s fiškálnymi záležitosťami. Jej cieľom je zosúladiť fiškálne politiky, rozpočtové rozhodnutia a výdavkové priority na dosiahnutie súdržnosti a efektívnosti využívania verejných prostriedkov.⁶

Vo federálnych štátoch je bežná horizontálna koordinácia dosiahnutá prostredníctvom daňových transferov, ktoré môžu byť buď automatické a riadené pravidlami (ako v USA alebo Kanade) alebo diskrečné (ako v Nemecku). Tento mechanizmus funguje tak, že v prípade, že určitý región utrpí negatívny šok, stáva sa príjemcom zvýšených dávok v nezamestnanosti alebo iných dotácií, zatiaľ čo prosperujúci región prispieva viac daní a dostáva menej sociálnej podpory. Na rozdiel od toho v Európe takýto koordinačný mechanizmus absentuje. Systém transferov je vopred pridelený cez spoločnú poľnohospodársku politiku a štrukturálne fondy, čo znamená, že nie je možné flexibilne reagovať na šoky v jednotlivých regiónoch. Tento prístup neprispieva k zlepšeniu koordinácie hospodárskej výkonnosti medzi krajinami EÚ, pretože transferový systém nie je citlivý na prosperitu jednotlivých oblastí. Pre dosiahnutie efektívnej fiškálnej koordinácie by bolo nevyhnutné, aby centrálny rozpočet tvoril významnú časť celkových verejných

⁵ CEVIK, Serhan. Policy coordination in fiscal federalism

⁶ Peters, B. G. (2015). *Pursuing horizontal management: The politics of public sector coordination*. University Press of Kansas.

výdavkov, podobne ako v USA alebo Kanade. V Európe by sa centrálny rozpočet musel výrazne rozšíriť, aby sa dosiahol podobný stupeň fiškálnej koordinácie. Tlak na túto koordináciu ešte len príde a je nevyhnutný pre efektívne fungovanie menovej únie.⁷

1.4 Medzinárodná fiškálna koordinácia

Medzinárodná fiškálna koordinácia sa venuje dohodám medzi krajinami alebo skupinami krajín, ktoré sa spoločne zaväzujú k riadeniu verejných financií s cieľom dosiahnuť spoločné ekonomické ciele. Fiškálna koordinácia môže zahŕňať dohody o harmonizácii fiškálnych politík, výmene informácií o rozpočtoch a spoločných iniciatívach na riešenie výziev, ktorým čelia ekonomiky zúčastnených krajín.⁸

V súčasnosti je veľká pozornosť venovaná medzinárodnej koordinácii makroekonomických politík bez výlučného dôrazu na konkrétne regionálne únie, ako je EÚ. Diskutuje sa o možnosti zlepšenia ekonomickej výkonnosti prostredníctvom takejto koordinácie a o tom, do akej miery je táto koordinácia žiaduca, najmä vo väčšom kontexte ako je rozsiahla EU. Niektorí autori, ako napríklad Beetsma, Debrun a Klaassen (2001), zdôrazňujú, že spoločná menová politika a pravidlá, ktoré sú súčasťou medzinárodnej menovej únie, by mali byť doplnené o spoločnú fiškálnu politiku jednotlivých krajín. Tradične mali členské krajiny kontrolu nad svojou fiškálnou politikou, ale pri vstupoch do medzinárodných dohôd, čiastočne delegovali svoje právomoci týkajúce sa menovej politiky.⁹

Nesúlad medzi zámermi členských krajín a prioritami medzinárodného spoločenstva môže spôsobiť napätie v riadení. Preto je stále predmetom diskusie, do akej miery by mala byť koordinácia fiškálnych politík prípustná. Fiškálne reformy na národnej úrovni a na medzinárodnej úrovni by mali byť navrhnuté tak, aby sa navzájom dopĺňali, a nie nahradzovali. Dôležité je, aby fiškálna koordinácia slúžila medzinárodnému spoločenstvu a aby jej ciele boli v súlade s menovou politikou.¹⁰

⁷ HALLETT, AJ Hughes. Fiscal coordination and EMU: are monetary and fiscal policy becoming decoupled?. *New Economy*, 2001, 8.1: 9-13.

⁸ BEETSMA, Roel MWJ; DEBRUN, Xavier; KLAASSEN, Franc. Is fiscal policy coordination in EMU desirable?. *Available at SSRN 290967*, 2001.

⁹ BEETSMA, Roel MWJ; DEBRUN, Xavier; KLAASSEN, Franc. Is fiscal policy coordination in EMU desirable?. *Available at SSRN 290967*, 2001.

¹⁰ BEETSMA, R. DEBRUN, X. KLAASSEN, F Is fiscal policy coordination in EMU desirable? [online] Swedish economic policy review 2001 dostupné z www: <http://dare.uva.nl/document/228389>

1.4.1 Vertikálna fiškálna koordinácia

Vertikálna fiškálna koordinácia sa vzťahuje na koordináciu a spoluprácu medzi rôznymi úrovňami verejnej správy, ktorá zvyčajne zahŕňa vnútroštátne, regionálne a miestne orgány v otázkach súvisiacich s fiškálnou politikou a verejnými financiami. Na rozdiel od horizontálnej fiškálnej koordinácie, ktorá sa zameriava na koordináciu medzi subjektmi na rovnakej úrovni verejnej správy, vertikálna fiškálna koordinácia zahŕňa zosúladenie fiškálnych politík, rozpočtových rozhodnutí a mechanizmov zdieľania príjmov na rôznych úrovniach verejnej správy.¹¹

Existujúce analýzy poukazujú na komplexný kontext, v ktorom súčasné politické opatrenia smerujú k väčšej koordinácii menovej a fiškálnej politiky, pričom rastúca potreba takejto koordinácie je evidentná. Tento vývoj naznačuje, že v európskom kontexte môže byť budúcnosť charakterizovaná tlakom na harmonizáciu kombinácie politík na úrovni EÚ, s možným postupným obmedzením samostatnosti národnej fiškálnej politiky a prípadným zvýšením využívania konkurenčných politík trhu práce na vyrovnávanie politických deficitov. Dve hlavné empirické zistenia podporujú uvedený postoj. Prvým je systematický vzorec, ktorý ukazuje, že sprísňovanie menovej politiky súvisí s fiškálnym uvoľnením. Druhým je správa pre Európsku komisiu (European Economy, 2001), ktorá dokazuje podobný vzťah v ekonomikách eurozóny. Zdá sa však, že od roku 1990 sa v ekonomikách eurozóny tento vzťah zmenil s menovou politikou, ktorá reaguje na zmeny fiškálnej politiky s polovičnou silou a menšou štatistickou významnosťou. To poukazuje na možnú zmenu v koordinácii medzi menovou a fiškálnou politikou, kde fiškálna politika nie je takmer vôbec koordinovaná s menovou politikou a riadi sa skôr potrebou udržateľnosti a úrovňou verejného dlhu.¹²

1.4.2 Koordinácia daní

Koordinácia daní je súčasťou širšej fiškálnej koordinácie, ktorá sa zaoberá spoluprácou a zosúladením fiškálnych politík a nástrojov medzi rôznymi úrovňami verejnej správy alebo vládnymi agentúrami. Koordinácia daní sa zameriava konkrétne na harmonizáciu daňových politík, pravidiel a sadzieb medzi rôznymi úrovňami vlády.

¹¹ Beetsma, R. M., Debrun, X., & Klaassen, F. (2001). Is fiscal policy coordination in EMU desirable?. Available at SSRN 290967.

¹² HALLETT, AJ Hughes. Fiscal coordination and EMU: are monetary and fiscal policy becoming decoupled?. *New Economy*, 2001, 8.1: 9-13.

Daňová harmonizácia špecifikuje ekonomickú teóriu, ktorá hovorí o vzájomnom približovaní a prispôbovaní národných daňových systémov krajín na základe dodržiavania spoločných pravidiel. Proces harmonizácie každej dane prebieha v troch fázach, konkrétne v určení dane, ktorá má byť harmonizovaná, v harmonizácii daňového základu a v harmonizácii daňovej sadzby. Daňová harmonizácia je ďalej definovaná ako vyšší stupeň prispôbenia daňových systémov, pričom primárnym stupňom je daňová koordinácia. Táto koordinácia je zameraná na vytváranie bilaterálnych a multilaterálnych daňových schém s cieľom obmedziť arbitrážny obchod a zabezpečiť transparentnosť výmeny informácií o daňových subjektoch medzi krajinami.¹³

Šindelko (2001) uvádza niekoľko pohľadov na daňovú harmonizáciu, vrátane prispôbenia daňového systému štátu za účelom dosiahnutia spoločného cieľa, unifikácie daní s rovnomerným rozložením a sadzbami, štandardizácie daní s rovnomerným rozložením a rôznymi sadzbami a čiastočného prispôbenia s určitou mierou diferenciácie. V rámci EÚ sa judikatúra Súdneho dvora považujú za špecifický nástroj približovania daňových systémov, označovaný ako negatívna daňová harmonizácia. Tieto rozhodnutia formou rozsudkov ovplyvňujú národnú legislatívu s cieľom odstrániť nežiaducu daňovú konkurenciu. Rozlišujeme medzi explicitnou a implicitnou daňovou harmonizáciou. Explicitná harmonizácia vzniká dohodou krajín o stanovení minimálnych alebo rovnakých sadzieb, napríklad v prípade dane z pridanej hodnoty v rámci EÚ. Implicitná harmonizácia vzniká, keď vlády zdaňujú príjmy získané v iných krajinách. Diskusia o daňovej harmonizácii v rámci EÚ sa týka citlivých otázok ekonomickej suverenity krajiny a krajiny s vyššími daňovými sadzbami sa snažia zabrániť daňovej konkurencii, ktorá by mohla viesť k odlivu kapitálu a strate pracovných miest.¹⁴

Koordinácia daní je neoddeliteľnou súčasťou medzinárodnej fiškálnej koordinácie, ktorá usiluje o harmonizáciu fiškálnych politík a nástrojov medzi rôznymi úrovňami verejnej správy. Jej cieľom je zosúladiť daňové politiky, pravidlá a sadzby medzi jednotlivými úrovňami vlády s ohľadom na spoločné ciele a normy. Tento proces zabezpečuje väčšiu súladnosť daňových systémov a podporuje transparentnosť a spravodlivosť v medzinárodnej daňovej oblasti.

¹³ ŠINDELKA, V. Daňová harmonizace [online] 25-06-2001 dostupné z [www: http://www.finance.cz/zpravy/finance/17298-danova-harmonizace](http://www.finance.cz/zpravy/finance/17298-danova-harmonizace)

¹⁴ ŠINDELKA, V. Daňová harmonizace [online] 25-06-2001 dostupné z [www: http://www.finance.cz/zpravy/finance/17298-danova-harmonizace](http://www.finance.cz/zpravy/finance/17298-danova-harmonizace)

1.5 Možnosť realizácie koordinácie

Aktuálne politické kroky smerujú k silnejšej koordinácii menovej a fiškálnej politiky, avšak narážame na rastúcu potrebu prehodnotiť túto koordináciu. Tento trend poukazuje na možný tlak na harmonizáciu politických kombinácií na medzinárodnej úrovni, čo môže mať vplyv na samostatnosť národnej fiškálnej politiky a konkurenčné politiky trhu práce. Súčasné empirické dôkazy podporujú tento vývoj a naznačujú možné zmeny v koordinácii medzi menovou a fiškálnou politikou.¹⁵

Bežné analýzy ukazujú na komplexný kontext, v ktorom súčasné politické opatrenia smerujú k väčšej koordinácii menovej a fiškálnej politiky, avšak existuje rastúca potreba prehodnotenia takejto koordinácie. Tento trend naznačuje, že v širšom kontexte by budúcnosť mohla byť ovplyvnená tlakom na harmonizáciu politických kombinácií na medzinárodnej úrovni, s možným obmedzením samostatnosti národnej fiškálnej politiky a prípadným nárastom využívania konkurenčných politík trhu práce na vyrovnanie politických deficitov. Dve hlavné empirické zistenia podporujú tento postoj. Prvým je systematický vzorec, ktorý ukazuje, že sprísňovanie menovej politiky je spojené s fiškálnym uvoľnením. Druhým je správa, ktorá potvrdzuje podobný vzťah v iných ekonomikách. Avšak zdá sa, že od určitého obdobia sa tento vzťah zmenil s menovou politikou, ktorá reaguje na zmeny fiškálnej politiky s menšou intenzitou a menšou štatistickou významnosťou. To naznačuje možnú zmenu v koordinácii medzi menovou a fiškálnou politikou, kde fiškálna politika nie je takmer vôbec koordinovaná s menovou politikou a je riadená skôr potrebou udržateľnosti a úrovňou verejného dlhu. Toto oddelenie medzi politikami môže byť dočasné, ale naznačuje, že dochádza k zmene v ich vzájomnom vzťahu. Správa taktiež ukazuje, že fiškálna politika, najmä v dobách hospodárskeho rastu, nezohľadňuje fiškálnu disciplínu, čo svedčí o ďalšom nedostatku koordinácie.¹⁶

Súčasné trendy naznačujú potrebu prehodnotenia koordinácie medzi menovou a fiškálnou politikou, ktorá môže mať za následok obmedzenie národnej fiškálnej samostatnosti a zvýšenú konkurenciu v politike trhu práce.

¹⁵ BEETSMA, Roel MWJ; DEBRUN, Xavier; KLAASSEN, Franc. Is fiscal policy coordination in EMU desirable?. Available at SSRN 290967, 2001.

¹⁶ BEETSMA, Roel MWJ; DEBRUN, Xavier; KLAASSEN, Franc. Is fiscal policy coordination in EMU desirable?. Available at SSRN 290967, 2001.

1.5.1 Kritéria pre efektívnu fiškálnu koordináciu

Koordinácia zahrňuje rôzne aspekty, od nejasných dohôd, v ktorých každá krajina usiluje o udržanie alebo zlepšenie svojej ekonomickej situácie a fiškálnych účtov, až po záväzky k spoločnej akcii, ktoré sa dohodnú v koordinácii s inými krajinami. V období pomalej hospodárskej aktivity môže skupina krajín, súhlasiť s expanzívnu fiškálnou politikou. V situáciách, kedy sú fiškálne politiky krajín považované za nesprávne nastavené, sa krajina, ako napríklad Spojené štáty, môže zaväzovať k politike zameranej na zníženie svojho fiškálneho deficitu za predpokladu, že ostatné krajiny, ako napríklad Nemecko a Japonsko, budú súhlasiť s expanzívnejšími fiškálnymi politikami, aspoň v krátkodobom horizonte, než by to urobili inak. V globálnom kontexte, kde politiky jednotlivých krajín priťahujú pozornosť ostatných krajín a medzinárodných organizácií, môžeme predpokladať, že dochádza k implicitnej koordinácii politík. Štáty monitorujú svoj vplyv na ostatné krajiny a očakávajú rovnakú mieru vplyvu od nich. V súčasnej dobe, bez explicitných koordinačných dohôd, by sa hospodárske politiky pravdepodobne riadili krátkozrakým správaním, ktoré by ignorovalo, čo robia alebo pravdepodobne urobia iné krajiny. Častá výmena informácií medzi tvorcami politík rôznych krajín, spolu s veľkým množstvom dostupných informácií predpokladá, že racionálni a zainteresovaní tvorcovia politík budú zvažovať vplyv svojich politík na ostatné krajiny a vplyv politík ostatných na ich vlastné krajiny. Takéto strategické správanie pravdepodobne prinesie lepšie výsledky než krátkozraké správanie, a výsledky sa pravdepodobne nebudú veľmi líšiť z hľadiska prínosov od tých, ktoré by sa dosiahli prostredníctvom explicitnej koordinácie¹⁷.

Aktívne koordinovaná fiškálna politika, ktorej cieľom je riadenie dopytu na globálnej úrovni, a nie len náprava veľkých fiškálnych nerovnováh v jednotlivých krajinách, musí spĺňať rôzne požiadavky, aby mala reálnu šancu na dosiahnutie svojho stanoveného cieľa.¹⁸

1.5.2 Oblasti fiškálnej koordinácie

Relevantné oblasti pre koordináciu v rámci EÚ, najmä v Hospodárskej menovej únii, zahŕňajú štrukturálne politiky krajín, ako sú regulácie pracovného trhu, daňový systém, liberalizácia trhu tovarov a služieb a rôzne aspekty fiškálnej politiky, ako napríklad opatrenia

¹⁷ Canzoneri, M. B., & Minford, P. (1988). *When international policy coordination matters: an empirical analysis*. *Applied Economics*, 20(9), 1137–1154. doi:10.1080/00036848800000120

¹⁸ TANZI, Vito. International Coordination of Fiscal Policies: Current and Future Issues. *Fiscal Policy, Economic Adjustment, and Financial Markets*, 1989, 7.

týkajúce sa dane z pridanej hodnoty príjmových daní a daňových výnimiek. Diskusie o limitoch fiškálnej koordinácie v eurozóne sú viacročné a kompetencie v oblasti fiškálnej politiky sú ponechané členským štátom. Napriek existencii Euro skupiny a Paktu stability a rastu je aktuálna úroveň koordinácie považovaná za nízku, čo súvisí s nepredvídateľnými efektami prelievania a odlišnými národnými preferenciami, čo komplikuje efektívnu koordináciu.¹⁹ Pakt stability a rastu, schválený v júni 1997 v Amsterdame, sa skladá z troch kľúčových dokumentov:

- Uznesenie Európskej rady o Pakte stability a raste
- Nariadenie Rady (ES) č. 1466/97, posilňujúce dohľad nad rozpočtovými pozíciami a koordináciu hospodárskych politík
- Nariadenie Rady (ES) č. 1467/97, urýchľujúce a vyjasňujúce postup pri nadmernom schodku

Pakt stability a rastu stanovuje strednodobý cieľ fiškálnej politiky, ktorý spočíva v dosiahnutí takmer vyrovnaného alebo prebytkového rozpočtu. Jeho cieľom je udržiavať zdravé verejné financie s cieľom posilniť podmienky pre cenovú stabilitu a podporiť silný a udržateľný ekonomický rast, prispievajúc k vytváraniu pracovných miest. Sledovanie vývoja rozpočtu a koordinácia hospodárskych politík sú realizované prostredníctvom programov stability, ktoré definujú strednodobé fiškálne ciele. Tieto programy sú predložené členskými štátmi eurozóny Európskej komisii a Rade EÚ v súlade s nariadením Rady (ES) č. 1466/97. Rada EÚ je povinná žiadať o prípadné zintenzívnenie cieľov programu, ak sa ukáže ako nevyhnutné, monitorovať plnenie týchto programov a odporúčať nápravné opatrenia v prípade významného odchylenia rozpočtovej pozície od strednodobých cieľov programu. Členský štát, ktorý nie je súčasťou eurozóny, je povinný vypracovať tzv. konvergenčný program za rovnakých podmienok a pravidiel, aké platia pre programy stability členských štátov eurozóny.²⁰

Rastúcou oblasťou v rámci koordinácie je potreba konzultovať a koordinovať národné rozhodnutia ovplyvňujúce fiškálnu oblasť s ostatnými členskými štátmi, pričom očakávania od koordinácie sú obmedzené neochotou politikov, ktorí vnímajú tento krok ako zásah do národnej suverenity. Je však nevyhnutné zdôrazniť racionálne odôvodnenie a záujmy všetkých zúčastnených strán. Rozdielne preferencie členských krajín na národnej

¹⁹ Herzog, B. (2006). *Coordination of fiscal and monetary policy in CIS-countries*. Research in International Business and Finance, 20(2), 256–274. doi:10.1016/j.ribaf.2005.09.009

²⁰ Koordinácia fiškálnych politík členských štátov a záväzky SR v tejto oblasti. Dostupné z: <https://www.mfsr.sk/sk/financie/verejne-financie/koordinacia-rozpocetovych-politik-ramci-europskej-unie/koordinacia-fiskalnych-politik-clenskych-statov-zavazky-sr-tejto-oblasti/>

úrovni často odporujú prioritám EÚ. Tento rozpor môže viesť k neefektívnemu zníženiu daní pre pohyblivé faktory a zvýšeniu daní pre menej pohyblivé faktory v prípade nedostatočnej koordinácie. V kontexte Eurozóny sa čelí výzvam spojeným s výlučným dôrazom Európskej centrálnej banky (ďalej len „ECB“) na cenovú stabilitu, čo môže spôsobovať napätie medzi monetárnymi cieľmi ECB a národnými cieľmi členských krajín.²¹

1.6 Medzinárodná ekonomická integrácia

Medzinárodná ekonomická integrácia je jav, ktorý sa stal dôležitou súčasťou svetového hospodárstva v dnešnej globalizovanej ére. Je to proces, ktorý spočíva v postupnom zlučovaní národných hospodárstiev do väčšieho celku prostredníctvom rôznych foriem spolupráce a interakcie medzi štátmi a ich ekonomickými subjektmi. Medzinárodná ekonomická integrácia, môže mať mnohé formy, vrátane harmonizácie politických noriem, dokonca vytvárania politických únií.²²

Táto integrácia patrí medzi základné trendy vo svetovom hospodárstve. Je to proces vzájomného postupného prepájania, zblížovania určitých národných ekonomík. Začiatkom 60. rokov 20. storočia sa začal prejavovať fenomén medzinárodnej ekonomickej integrácie aj v rozvojových krajinách. Tieto krajiny tvoria veľmi heterogénnu skupinu s rôznorodými podmienkami a charakteristikami. Napriek tejto rozmanitosti je možné identifikovať niektoré spoločné črty, ktoré platia pre väčšinu z nich. Profesor Vítázoslav Balhar vyzdvihuje niektoré z týchto charakteristík rozvojových krajín. Medzi ne patrí ich závislosť od zahraničného kapitálu, obmedzené využívanie vedecko-technického pokroku a nedostatočný rast produktivity nielen v poľnohospodárstve, ale aj v iných odvetviach hospodárstva (Balhar, 1982). Väčšina rozvojových krajín sa vyznačuje nízkou ekonomickou úrovňou, meranou HDP na obyvateľa, a ich hospodárstva sú často nedostatočne reštrukturalizované. Úspešná medzinárodná ekonomická integrácia môže túto reštrukturalizáciu urýchliť a pomôcť týmto krajinám dosiahnuť a udržať ekonomický rast. Na úspešnú integráciu rozvojových krajín je však potrebné splniť niekoľko predpokladov. Patrí sem odstránenie politických konfliktov medzi členmi, určitá sociálna a kultúrna homogenita, geografická blízkosť a ekonomické dopĺňanie.²³

²¹ HERZOG, Bodo. Coordination of fiscal and monetary policy in CIS-countries: A theory of optimum fiscal area?. *Research in International business and Finance*, 2006, 20.2: 256-274.

²² BALDWIN, Richard E.; VENABLES, Anthony J. Regional economic integration. *Handbook of international economics*, 1995, 3: 1597-1644.

²³ NORDHAUS, William D.; SCHULTZE, Charles L.; FISCHER, Stanley. Policy games: coordination and independence in monetary and fiscal policies. *Brookings papers on economic activity*, 1994, 1994.2: 139-216.

Téma Medzinárodnej ekonomickej integrácie a stupeň fiškálnej koordinácie sú úzko prepojené. Medzinárodná ekonomická integrácia často vyžaduje významnú mieru fiškálnej koordinácie medzi krajinami, kde dochádza k harmonizácii obchodných pravidiel a znižovaniu obchodných prekážok. To si vyžaduje koordináciu colných a daňových politík a reguláciu cezhraničného obchodu. Stupeň fiškálnej koordinácie zahŕňa harmonizáciu daňových sadzieb, vytváranie spoločných fiškálnych politík a zdieľanie informácií medzi fiškálnymi orgánmi. Tieto opatrenia sú nevyhnutné na zabezpečenie rovnakých podmienok pre obchod a investície medzi ekonomikami a minimalizáciu fiškálnych prekážok. Prepojenie týchto tém je dôležité pre pochopenie vplyvu medzinárodnej ekonomickej integrácie na fiškálnu politiku a naopak. Efektívna fiškálna koordinácia môže posilniť integračné procesy tým, že znižuje fiškálne prekážky a zlepšuje hospodársku súdržnosť medzi krajinami.²⁴

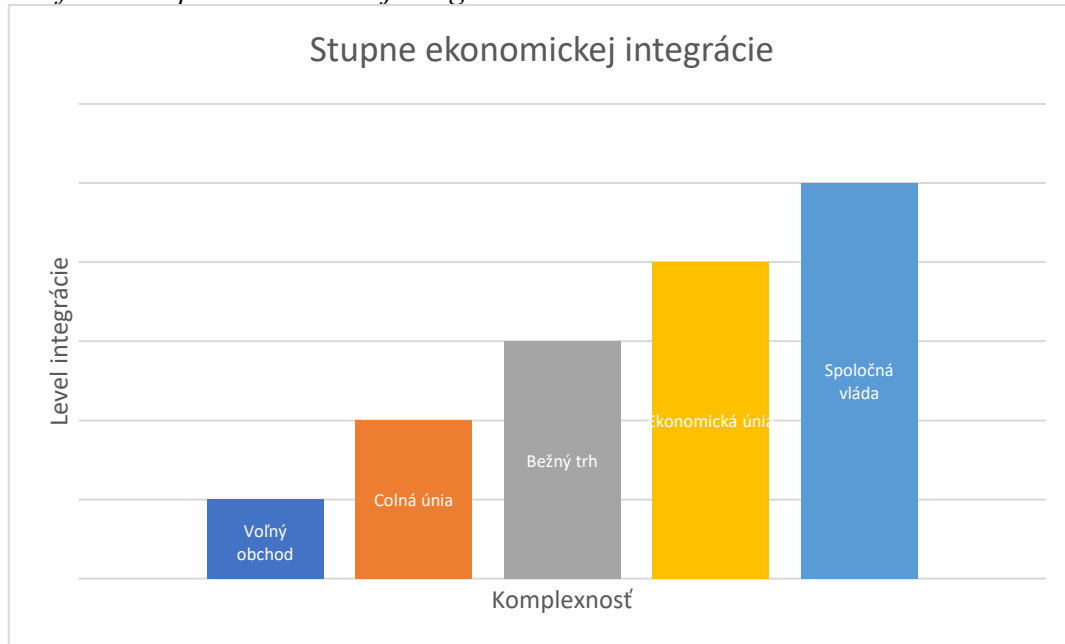
Stupeň fiškálnej koordinácie je kľúčovým faktorom v riadení hospodárstiev a dosahovaní ekonomickej stability. Tento stupeň sa vzťahuje na úroveň spolupráce a synchronizácie medzi subjektmi, či už sú to vlády alebo fiškálne orgány, pri riadení fiškálnych politík a činností. Ide o komplexný proces, ktorý môže zahŕňať rôzne aspekty, ako je zdaňovanie, verejné výdavky, rozpočtové plánovanie a riadenie dlhu. Vyšší stupeň fiškálnej koordinácie naznačuje hlbšiu úroveň spolupráce a zosúladenia medzi rôznymi subjektmi a jurisdikciami. To môže zahŕňať koordináciu fiškálnych politík na miestnej, regionálnej, národnej alebo dokonca medzinárodnej úrovni. Pri lepšej koordinácii sa dosahuje väčšia efektivita a účinnosť v riadení hospodárstva a dosahovaní dlhodobých hospodárskych cieľov.²⁵

Rozlišujeme niekoľko stupňov fiškálnej koordinácie, ktoré sa líšia podľa úrovne spolupráce a zosúladenia medzi subjektmi. Tieto stupne môžeme kategorizovať podľa ich rozsahu a intenzity, pričom každý stupeň predstavuje určitú úroveň integrácie a súdržnosti vo fiškálnych politikách.. V nasledujúcom grafe sú zobrazené stupne ekonomickej integrácie.

²⁴ HERZOG, Bodo. Coordination of fiscal and monetary policy in CIS-countries: A theory of optimum fiscal area?. *Research in International business and Finance*, 2006, 20.2: 256-274.

²⁵ HERZOG, Bodo. Coordination of fiscal and monetary policy in CIS-countries: A theory of optimum fiscal area?. *Research in International business and Finance*, 2006, 20.2: 256-274.

Grafč.1 – Stupne ekonomickej integrácie

Zdroj: vlastné vypracovanie

Graf zobrazuje rôzne formy regionálnej integrácie, pričom každý stĺpec predstavuje jednu z týchto foriem. Na vrchole grafu, v stĺpci označenom ako Spoločná vláda, je uvedený príklad spoločného administratívneho orgánu v ASEAN, ktorý slúži na koordináciu politik medzi členskými štátmi a zabezpečuje ekonomický rozvoj a integráciu v regióne. Nasledujúci stĺpec, označený ako Ekonomická únia, reprezentuje harmonizáciu menových politik a daňových sadziieb v krajinách východnej Afriky, ako sú Keňa, Uganda, Rwanda a Tanzánia, prostredníctvom Východoafrického spoločenstva (EAC). V stĺpci bežný trh je znázornený voľný pohyb výrobných faktorov v rámci juhoamerického MERCOSUR (Mercado Común del Sur), kde Brazília, Argentína, Paraguaj, Uruguay a Venezuela umožňujú voľný pohyb tovarov, služieb a osôb. Stĺpec označený ako Colná únia zobrazuje spoločné vonkajšie obchodné politiky v Stredoafriickom hospodárskom a menovom spoločenstve (CEMAC), kde krajiny ako Kamerun, Čad, Gabon, Kongo, Rovníková Guinea a Stredoafriická republika majú spoločnú colnú úniu a vonkajšie colné sadzby. Nakoniec, v najnižšom stĺpci Voľný obchod je uvedený príklad zón voľného obchodu v Arabskej lige, kde mnoho krajín spolupracuje na zlepšení obchodných vzťahov a vytváraní zón voľného obchodu medzi členskými krajinami.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Cieľom našej bakalárskej práce je preskúmať a analyzovať mechanizmy a prístupy k medzinárodnej fiškálnej koordinácii v kontexte vybraných medzinárodných skupín. Konkrétne sa zameriavame na ASEAN a EÚ, pričom našim zámerom je porovnať ich prístupy, politiky a účinnosť v oblasti fiškálnej koordinácie.

Metodika práce zahŕňa dôkladný prehľad literatúry a relevantných zdrojov, ktoré sa zaoberajú fiškálnou politikou, fiškálnou koordináciou a medzinárodnou ekonomickou integráciou. Využívame kvalitatívne metódy výskumu na zhromažďovanie a analýzu informácií, čo zahŕňa systematický prehľad literatúry, štúdium dokumentov a analýzu politických opatrení a programov týkajúcich sa fiškálnej koordinácie v rámci ASEAN a EÚ.

Naša práca využíva aj komparatívnu metódu na porovnanie prístupov a výsledkov fiškálnej koordinácie medzi ASEAN a EÚ. Tento prístup nám umožní identifikovať podobnosti, rozdiely a trendy vo fiškálnej koordinácii v rôznych regionálnych a politických kontextoch.

Pre úspešné naplnenie hlavného cieľa našej bakalárskej práce sme si určili tieto čiastkové ciele:

1. Analyzovať princípy a ciele fiškálnej politiky a ich význam pre ekonomickú stabilitu a prosperitu štátov.
2. Preskúmať koncept fiškálnej koordinácie a rôzne prístupy k jej implementácii medzi štátmi.
3. Identifikovať problémy a výzvy súvisiace so súladom fiškálnych politík v rámci fiškálneho federalizmu a zvážiť príležitosti tohto modelu.
4. Analyzovať medzinárodné aspekty fiškálnej koordinácie a inštitúcie podporujúce spoluprácu medzi štátmi.
5. Preskúmať konkrétne príklady medzinárodnej fiškálnej koordinácie v skupinách ASEAN a EÚ a porovnať ich prístupy a účinnosť v tejto oblasti.

V záverečnej fáze skúmania zhrňujeme získané poznatky a predstavujeme závery na základe analýzy a porovnania fiškálnej koordinácie v ASEAN a EÚ.

3 Výsledky práce a diskusia

V teoretickej časti našej práce sme sa podrobne venovali analýze princípov a cieľov fiškálnej politiky a jej vplyvu na ekonomickú stabilitu a prosperitu štátov. Na základe podrobného prieskumu dostupnej literatúry sme identifikovali niekoľko významných zistení.

Vychádzajúc z ekonomickej teórie sme vysvetlili základné princípy a ciele fiškálnej politiky. Tieto zahŕňajú dosiahnutie makroekonomickej stability, stimuláciu ekonomického rastu, kontrolu inflácie a podporu sociálnej spravodlivosti. Diskutovali sme o dôležitosti týchto cieľov a o tom, ako ich fiškálna politika môže dosiahnuť.

Podrobnejšie sme preskúmali význam fiškálnej politiky pre ekonomiky štátov. Zdôraznili sme jej úlohu v regulácii agregátnej dopytovej a ponukovej strany ekonomiky, ako aj vo vytváraní podmienok pre udržateľný dlhodobý rast. Tento pohľad nám umožnil lepšie pochopiť významné aspekty, ktoré ovplyvňujú ekonomickú stabilitu.

Preskúmali sme tiež koncept fiškálnej koordinácie a rôzne prístupy k jej implementácii medzi štátmi. Táto analýza zdôraznila dôležitosť spolupráce a koordinácie medzi finančnými autoritami, aby sa dosiahla väčšia účinnosť a efektivita fiškálnych politík.

Na základe našej analýzy sme dospeli k záveru, že efektívna fiškálna politika je kľúčovým faktorom pre dosiahnutie ekonomickej stability a rastu. Je dôležité nielen správne formulovať politiky, ale aj koordinovať ich medzi štátmi, najmä v globalizovanom svete. Fiškálna koordinácia môže zlepšiť účinnosť politík a minimalizovať možné negatívne externality. Všetky tieto faktory sú zásadné pre dosiahnutie udržateľného a inkluzívneho ekonomického rastu v globálnom meradle.

3.1 Asociácia národov juhovýchodnej Ázie

Združenie národov juhovýchodnej Ázie (ďalej len „ASEAN“) zaujíma v súčasnosti kľúčové postavenie v medzinárodnom spoločenstve, pričom jeho vplyv siaha ďaleko za hranice regiónu. Vytvorenie tohto združenia predstavovalo odpoveď na potrebu stability a spolupráce v období povojnovej obnovy v juhovýchodnej Ázii. Od svojho založenia v roku 1967 sa ASEAN vyvíjal výrazným tempom, pričom sa stal pilierom politického dialógu a ekonomickej integrácie v regióne.²⁶

²⁶ Mimovládna organizácia, Khanh P. Výhody, náklady a uskutočniteľnosť menovej únie pre Združenie národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN). *Michiganský obchodný vestník*, 2013, 6.1.

Tento regionálny blok, skladajúci sa z desiatich členských krajín, vrátane Bruneja, Kambodže, Indonézie, Laosu, Malajzie, Mjanmarska, Filipín, Singapuru, Thajska a Vietnamu, si získal uznanie za svoje úsilie o posilnenie regionálnej stability a hospodárskeho rastu. Spolu s vytvorením sekretariátu, ktorý slúži ako administratívny orgán na koordináciu politík medzi členskými krajinami, ASEAN zaviedol rôzne mechanizmy na podporu dialógu, spolupráce a vzájomného porozumenia.²⁷

3.1.1 *Vznik Asociácie národov juhovýchodnej Ázie*

Dňa 8. augusta 1967 päť vedúcich predstaviteľov - ministri zahraničných vecí Indonézie, Malajzie, Filipín, Singapuru a Thajska - sa zhromaždilo v hlavnej sále budovy ministerstva zahraničných vecí v thajskom Bangkoku a podpísalo dokument, ktorým vznikla ASEAN. Týchto päť ministrov zahraničných vecí - Adam Malik z Indonézie, Narciso R. Ramos z Filipín, Tun Abdul Razak z Malajzie, S. Rajaratnam zo Singapuru a Thanat Khoman z Thajska - neskôr získali titul zakladateľov tejto významnej medzivládnej organizácie. Dokument, ktorý podpísali, sa nazýval Deklarácia ASEAN.²⁸

Dokument bol stručný a jednoduchý, pozostával z piatich článkov. Vyhlásil založenie združenia na podporu regionálnej spolupráce v Juhovýchodnej Ázii, ktoré sa neskôr stalo známym ako ASEAN, a stanovil ciele a zámery tohto združenia. Tieto ciele a zámery zahŕňali spoluprácu v oblastiach ako hospodárstvo, sociálny rozvoj, kultúra, technológia, vzdelávanie a ďalšie, ako aj podporu regionálneho mieru a stability prostredníctvom rešpektovania právneho štátu a zásad Charty OSN.²⁹

Adam Malik, jeden z predstaviteľov Indonézie, ktorý bol aktívnym členom procesu, pripomenul, že pred rokom sa s jeho kolegami z Malajzie a Thajska začal zaujímať o myšlienku ASEAN. Vizionársky opísal juhovýchodnú Áziu ako región schopný si stáť na vlastných nohách a chrániť sa pred vonkajšími vplyvmi, ak budú krajiny úzko spolupracovať. Aj keď existovali názorové rozdiely medzi členskými krajinami, mal dôveru v schopnosť prekonať ich prostredníctvom vzájomnej dobrej vôle.³⁰

²⁷ Mimovládna organizácia, Khanh P. Výhody, náklady a uskutočniteľnosť menovej únie pre Združenie národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN). *Michiganský obchodný vestník*, 2013, 6.1.

²⁸ LEVEAU, By Arnaud. Chula ASEAN Policy Brief.

²⁹ LEVEAU, By Arnaud. Chula ASEAN Policy Brief.

³⁰ LEVEAU, By Arnaud. Chula ASEAN Policy Brief.

3.1.2 *Koordinačný výbor pre prepojenie ASEA*

Koordinačný výbor pre prepojenie ASEAN (ďalej len „ACCC“) bol zriadený v rámci Koordinačnej rady ASEAN na základe rozhodnutia 17. samitu ASEAN zo dňa 28. októbra 2010 a v súlade s Deklaráciou z Ha Noi o prijatí hlavného plánu prepojenia ASEAN. Jeho cieľom je účinne vykonávať hlavný plán prepojenia ASEAN s následnými účinkami ktoré sú, podpora hospodárskeho rastu a znižovanie rozdielov v rozvoji, posilnenie integračného procesu a budovanie spoločenstva ASEAN, zvýšenie konkurencieschopnosti ASEAN a podpora hlbšieho sociálneho a kultúrneho porozumenia a mobility osôb, ako aj pripojenie členských štátov ASEAN v rámci regiónu aj so svetom. Jeho úlohy a funkcie zahŕňajú pravidelné alebo monitorované hodnotenie a preskúmavanie vykonávania stratégií, opatrení a projektov hlavného plánu prepojenia ASEAN, koordináciu s národnými koordinátormi.³¹

21.2.2023 sa uskutočnilo prvé zasadnutie (ACCC) na rok 2023 v sídle sekretariátu ASEAN. Hlavnou témou diskusie bolo hodnotenie prepojenosti ASEAN a konkrétne implementácia Hlavného plánu prepojenosti ASEAN (ďalej len „MPAC“) do roku 2025. Zasadnutie otvoril veľvyslanec M. I. Derry Aman, stály predstaviteľ Indonézskej republiky ASEAN a predseda ACCC na rok 2023. Predstavil tri hlavné priority indonézskeho predsedníctva v rámci ASEAN pre rok 2023, ktoré zahŕňajú otázky dôležité pre ASEAN, epicentrum rastu a integráciu ASEAN Outlook on the Indo-Pacific (ďalej len „AOIP“). Okrem toho predstavil aj hlavné priority Indonézie v oblastiach potravinovej a energetickej bezpečnosti, regionálnej zdravotnej architektúry a finančnej stability. Zdôraznil význam prepojitelnosti ako jedného z kľúčových prvkov v rámci AOIP a tiež upozornil na dôležitosť implementácie MPAC ako súčasť epicentra rastu. Na zasadnutí sa tiež ujal slova generálny tajomník ASEAN Dr. Kao ktorý zdôraznil niekoľko kľúčových aspektov na zlepšenie spolupráce v oblasti konektivity ASEAN a tými sú, decentralizácia regionálnych iniciatív na vnútroštátnu úroveň, hlbšia a širšia spolupráca s externými partnermi, využitie synergických efektov medzi MPAC 2025, AOIP a ďalšími projektmi vedenými externými partnermi v oblasti konektivity a angažovanie širšieho spektra zúčastnených strán, vrátane súkromného sektora, na celospoločenskom prístupe.³²

³¹ JAKARTA.: ASEAN Connectivity Coordinating Committee convenes first meeting of 2023. Dostupné z: <https://asean.org/asean-connectivity-coordinating-committee-convenes-first-meeting-of-2023/>

³² JAKARTA.: ASEAN Connectivity Coordinating Committee convenes first meeting of 2023. Dostupné z: <https://asean.org/asean-connectivity-coordinating-committee-convenes-first-meeting-of-2023/>

3.1.3 Harmonizácia daní ASEAN

V globálnej ekonomickej komunite ASEAN je "spolupráca v daňových záležitostiach" veľmi dôležitá účasť členských štátov ASEAN. Tento aspekt je zásadný pri riešení daňových otázok podľa "Zmluvy o Združení juhovýchodnej Ázie". Zmluva o ASEAN poskytuje rôzne usmernenia pre právny rámec spolupráce v oblasti daní, ktorý je riadený doktrínami v daňových záležitostiach. Medzi tieto usmernenia patrí uzatváranie dvojstranných daňových dohôd, riešenie dvojitého zdanenia, štruktúra zadržiavania daní, erózia základne a presun ziskov (BEPS) s cieľom zlepšiť zber daní a výmenu informácií medzi členskými štátmi ASEAN.³³

V rámci medzinárodnej dane je spolupráca v oblasti daní prioritou na programe pod názvom "Plán ASEAN pre hospodársku integráciu 2025", ktorý bol prijatý lídrami ASEAN na 27. samite ASEAN v Kuala Lumpur, Malajzia. Hlavným cieľom daňovej spolupráce je podpora regionálnej konkurencieschopnosti v ASEAN tým, že sa riešia problémy s daňovými prekážkami. V súčasnosti prebieha niekoľko opatrení, vrátane zlepšenia dvojstranných dohôd o zdaňovaní, výmeny informácií v súlade s medzinárodnými normami a diskusie o opatreniach na riešenie problému erózie základne a presunu ziskov. Tento postup je kľúčový pre zabezpečenie efektívneho zberu daní a spravodlivej distribúcie zdanených príjmov medzi členskými štátmi ASEAN.³⁴

3.2 Asociácia národov juhovýchodnej Ázie plus tri

ASEAN je skratkou pre "Asociácia národov juhovýchodnej Ázie", zatiaľ čo ASEAN+3 je rozšírená iniciatíva, ktorá zahŕňa členské štáty ASEAN a tri ďalšie krajiny vrátane Číny, Japonska a Južnej Kórey. Hlavný rozdiel medzi nimi spočíva v ich zameraní a účele. ASEAN je regionálna organizácia, ktorej cieľom je posilňovať hospodársku, politickú a sociálnu integráciu medzi členskými štátmi juhovýchodnej Ázie. Zameriava sa na spoluprácu v oblasti obchodu, hospodárstva, kultúry a politiky, pričom sa sústreďuje na členské štáty ASEAN, ktoré sú Brunej, Kambodža, Indonézia, Laos, Malajzia, Mjanmarsko, Filipíny, Singapur, Thajsko a Vietnam.³⁵

³³ LIM, Rady. The Adoption of a Harmonized Tax System and Tax Policy for ASEAN Tax Administration. 2021.

³⁴ LIM, Rady. The Adoption of a Harmonized Tax System and Tax Policy for ASEAN Tax Administration. 2021.

³⁵ SOESASTRO, Hadi, et al. An ASEAN Economic Community and ASEAN+ 3: How do they fit together?. 2003.

Na druhej strane, ASEAN+3 je iniciatíva, ktorá rozširuje spoluprácu ASEAN o tri veľké ázijskej ekonomiky - Čínu, Japonsko a Južnú Kóreu. Táto platforma bola vytvorená s cieľom posilniť hospodársku integráciu a spoluprácu medzi krajinami ASEAN a týmito tromi štátmi, ktoré sú významnými hráčmi v ázijskom regióne. ASEAN+3 sa zaoberá širším spektrom tém a iniciatív, ktoré sú relevantné pre celý ázijský kontinent, pričom sa sústreďuje nielen na hospodársku integráciu, ale aj na regionálnu bezpečnosť, kultúrnu výmenu a iné aspekty spolupráce.³⁶

3.2.1 Regionálne finančné dohody

Regionálne finančné dohody (ďalej len „RFA“) predstavujú mechanizmy alebo dohody, ktorými sa skupiny krajín zaväzujú poskytnúť finančnú pomoc krajinám v ich regiónoch, ktoré sa stretávajú s finančnými ťažkosťami. Tieto dohody sú kľúčovým nástrojom na zabezpečenie stability v regióne v prípade krízy. Existuje niekoľko aktívnych RFA po celom svete, pričom Centrálna banka Ázijskej integrácie pre Medzinárodné platby (ďalej len „CMIM“) slúži ako finančná záchraná sieť pre región ASEAN+3, ktorý zahŕňa krajiny Ázie a Tichomoria. Okrem RFA existujú aj ďalšie formy finančných záruk, ako sú národné devízové rezervy, bilaterálne swapové linky a finančná pomoc od Medzinárodného menového fondu (ďalej len „MMF“). Tieto opatrenia sa často vyvíjajú v reakcii na rôzne typy finančných kríz, ako sú krízy menové, krízy súvisiace so štátnym dlhom alebo hromadné výbery vkladov z bánk. Spolupráca medzi RFA a medzi RFA a MMF je nevyhnutná na zmiernenie najhorších dôsledkov ďalších finančných kríz. V roku 2016 sa v Washingtone, D.C., uskutočnil prvý dialóg na vysokej úrovni o úlohe RFA, kde sa účastníci dohodli na pravidelnom organizovaní spoločných výskumných seminárov týkajúcich sa RFA. V snahe zvýšiť kapacity RFA a posilniť ich spoluprácu medzi sebou a s MMF boli zavedené rôzne spoločné výskumné a iné iniciatívy. Tieto kroky sú dôležité pre udržanie finančnej stability a ochranu hospodárstiev v prípade vzniku budúcich kríz.³⁷

³⁶ SOESASTRO, Hadi, et al. An ASEAN Economic Community and ASEAN+ 3: How do they fit together?. 2003.

³⁷ PARK, Young-Joon. Strengthening ASEAN 3 Regional Financial Arrangements: A New Framework Beyond CMIM. *East Asian Economic Review*, 2017, 21.1: 59-80.

3.2.2 CMIM: vývoj a súčasný stav

Počas ázijskej menovej krízy prejavilo niekoľko východoázijských krajín nespokojnosť s hospodárskou štrukturálnou reformou, ktorú MMF koordinoval. Tradičné programy pomoci MMF boli známe svojou prísno podmienenou povahou a často sprevádzané stigmou, čo odradilo niektoré východoázijské krajiny od prijímania úverov MMF aj počas globálnej finančnej krízy. Chwieroth (2013) zdôrazňuje, že pri vypracovaní každého programu MMF sú nevyhnutné neformálne posúdenia zamestnancov. Tieto faktory viedli k iniciatíve ASEAN+3, ktorá sa zameriavala na vytvorenie regionálnych finančných záchranných sietí.³⁸

Jedným z výsledkov tejto iniciatívy bolo vytvorenie Chiang Mai Iniciatívy (ďalej len „CMI“) v máji 2000, ktorá mala riešiť krátkodobé likviditné problémy členov ASEAN+3. CMI fungovala prostredníctvom siete bilaterálnych dohôd o menových swapoch medzi centrálnymi bankami krajín ASEAN+3. Na stretnutí ministrov financií ASEAN+3 v roku 2009 sa dohodlo na multilateralizácii CMI s cieľom poskytnúť podporu núdzovej likvidity z celkového fondu vo výške 120 miliárd USD. Fond CMIM je financovaný formou záložného financovania, čo znamená, že nedochádza k priamemu a okamžitému vyčerpaniu devízových rezerv členských štátov. Dohoda CMIM vstúpila do platnosti 24. marca 2010 a predstavuje multilaterálny mechanizmus menových swapov medzi krajinami ASEAN+3. Rozhodli sa pritom zaviesť rôzne násobky výpožičiek: 0,5 pre Čínu a Japonsko, 2,5 pre väčšie ekonomiky ASEAN a 5,0 pre ostatné ekonomiky ASEAN. Toto opatrenie umožňuje krajinám s vyššou zraniteľnosťou voči hospodárskej kríze čerpať vyššie sumy, čo zvyšuje účinnosť CMIM ako regionálneho úverového nástroja. Napriek jeho voľnej štruktúre a relatívne malému fondu je CMIM hodnotený ako významný krok smerom k podpore finančného usporiadania východnej Ázie.³⁹

³⁸ PARK, Young-Joon. Strengthening ASEAN 3 Regional Financial Arrangements: A New Framework Beyond CMIM. *East Asian Economic Review*, 2017, 21.1: 59-80.

³⁹ PARK, Young-Joon. Strengthening ASEAN 3 Regional Financial Arrangements: A New Framework Beyond CMIM. *East Asian Economic Review*, 2017, 21.1: 59-80.

Tabuľka č. 1 – ASEAN, ASEAN+3

	Príspevky		Nákup viacerých	Max. výška výmeny (v mld. USD)
	Suma (v mld. USD)	Podiel (%)		
Čína (okrem Hongkong)	76,80 (68,40) (8,40)	32,00 (28,50) (3,50)	0,5 2,5	34,20 6,30
Japonsko	76,80	32,00	0,5	38,40
Kórea	38,40	16,00	1,0	38,40
Plus tri	192,00	80,00	-	117,30
Indonézia	9,104	3,793	2,5	22,76
Thajsko	9,104	3,793	2,5	22,76
Malajzia	9,104	3,793	2,5	22,76
Singapur	9,104	3,793	2,5	22,76
Filipíny	9,104	3,793	2,5	22,76
Vietnam	2,00	0,833	5,0	10,00
Kambodža	0,24	0,100	5,0	1,20
Mjanmarsko	0,12	0,050	5,0	0,60
Brunej Dar.	0,06	0,025	5,0	0,30
Laoská republika	0,06	0,025	5,0	0,30
ASEAN	48,00	20,00	-	126,20
Celkom	240,0	100,0	-	243,50

Zdroj: Vlastné vypracovanie

Na 15. zasadnutí ministrov financií a guvernérov centrálnych bánk ASEAN+3 (AFMGM+3) v roku 2012 sa dosiahol významný pokrok v oblasti CMIM. Po prvé, Rozhodovací orgán na výkonnej úrovni (ďalej len „ELDMB“) sa zaviazal zdvojnásobiť celkovú veľkosť fondu CMIM na 240 miliárd USD. To znamená, že každá z piatich hlavných krajín ASEAN - Indonézia, Malajzia, Filipíny, Singapur a Thajsko - môže získať prístup k maximálnej sume 22,76 miliardy USD, čo je dvojnásobok sumy v porovnaní s predchádzajúcimi 11,38 miliardami USD. Je potrebné poznamenať, že fond CMIM nie je financovaným fondom, ale záložným fondom, ktorý spravuje centrálna banka každého člena. Po druhé, podiel fondu CMIM viazaný na MMF sa zvýšil na 30 %. Po tretie, dohodli sa na predĺžení splatnosti a podporného obdobia pre časť viazanú na MMF z 90 dní na 1 rok

a z 2 rokov na 3 roky. Splatnosť pre časť viazanú na MMF sa tiež predlžuje z 90 dní na 6 mesiacov a z 1 roka na 2 roky. Po štvrté, ročné AFMGM+3 oznámilo zavedenie mechanizmu predchádzania krízam s názvom preventívna línia CMIM. Úloha existujúceho mechanizmu CMIM sa mení na mechanizmus riešenia kríz s názvom CMIM Stability Facility. Na záver, ministri financií ASEAN+3 a centrálni ministri financií a zástupcovia bánk (AFDM+3) sa zlepšili na štatút ASEAN+3. Tento krok znamená, že zapojenie guvernérov centrálnych bánk do rozhodovacieho procesu o základných otázkach CMIM umožňuje komplexnejšie a hlbšie diskusie o preskúmaní ekonomických otázok na národnej aj regionálnej úrovni.⁴⁰

Rámec CMIM sa tiež angažuje v inovatívnom úsilí o vytvorenie regionálneho dohľadu prostredníctvom AMRO so sídlom v Singapure. Pôvodne bola AMRO zriadená ako právnická entita podľa miestneho obchodného práva v Singapure, avšak dňa 9. februára 2016 jej bol formálne uznaný právny status medzinárodnej organizácie. Ide o prvú medzinárodnú organizáciu založenú v rámci procesu ASEAN+3, ktorej účelom je monitorovať regionálne hospodárstvo a prispievať k včasnému odhaleniu potenciálnych rizík a k efektívnemu rozhodovaniu v rámci CMIM. AMRO plní svoje funkcie tým, že rozlišuje medzi obdobiami stability a kríz. V obdobiach stability AMRO pripravuje štvrťročné konsolidované správy, v ktorých zhodnocuje celkovú makroekonomickú situáciu v regióne ASEAN+3. Počas krízových období poskytuje AMRO analytické správy o makroekonomickej a finančnej situácii v rámci výmeny CMIM. Tieto správy sledujú a hodnotia využitie finančných prostriedkov poskytnutých prostredníctvom CMIM a starostlivo monitorujú dodržiavanie pravidiel CMIM dohody zo strany krajín, ktoré žiadajú o swap.⁴¹

3.3 Európska únia

EÚ je jedným z najvýznamnejších politických a hospodárskych združení na svete. Vznikla s cieľom posilniť spoluprácu medzi európskymi krajinami a podporiť mier, stabilitu a prosperitu na kontinente po dlhé roky poznačenom vojnami a konfliktami. Od svojho založenia v roku 1957 sa EÚ postupne rozrástla z pôvodných šiestich členov na dnešných 27 členských štátov, ktoré spolu tvoria viac ako 450 miliónov obyvateľov. Všetky vyššie spomenuté štáty EÚ sú zobrazené v tabuľke číslo 2. Svojou rozmanitosťou a bohatou kultúrou je EÚ symbolom jednoty v rozmanitosti. Medzi jej hlavné ciele patrí posilňovanie

⁴⁰ PARK, Young-Joon. Strengthening ASEAN 3 Regional Financial Arrangements: A New Framework Beyond CMIM. *East Asian Economic Review*, 2017, 21.1: 59-80..

⁴¹ PARK, Young-Joon. Strengthening ASEAN 3 Regional Financial Arrangements: A New Framework Beyond CMIM. *East Asian Economic Review*, 2017, 21.1: 59-80.

hospodárskej konkurencieschopnosti, ochrana životného prostredia, podpora demokracie a ľudských práv, a tiež zlepšovanie životných podmienok obyvateľov. Spolu so svojimi inštitúciami a politickými orgánmi EÚ zohráva významnú úlohu v medzinárodnom kontexte a je dôležitým partnerom pre mnohé krajiny a organizácie vo svete.⁴²

Tabuľka č.2- Zoznam štátov a ich vstup do EÚ

Belgicko (1957)	Švédsko (1995)
Nemecko (1957)	Cyprus (2004)
Francúzsko (1957)	Česká republika (2004)
Taliansko (1957)	Estónsko (2004)
Luxembursko (1957)	Maďarsko (2004)
Holandsko (1957)	Lotyšsko (2004)
Dánsko (1973)	Litva (2004)
Írsko (1973)	Malta (2004)
Spojené kráľovstvo (1973, vystúpilo v r. 2020)	Poľsko (2004)
Grécko (1981)	Slovensko (2004)
Portugalsko (1986)	Slovinsko (2004)
Španielsko (1986)	Bulharsko (2007)
Fínsko (1995)	Rumunsko (2007)
Rakúsko (1995)	Chorvátsko (2013)

Zdroj: vlastné vypracovanie

3.3.1 Vznik EÚ

Po druhej svetovej vojne sa európski lídri rozhodli vybudovať mechanizmy na zabránenie ďalšiemu ozbrojenému konfliktu. V roku 1950 predstavil francúzsky minister zahraničných vecí Robert Schuman návrh na vytvorenie Európskeho spoločenstva pre uhlie a oceľ (ESUO), ktorého cieľom bolo zabezpečiť, aby sa žiadna európska krajina nemohla vojensky mobilizovať bez súhlasu ostatných. Týmto sa formálne začal proces vytvárania EÚ. Šesť krajín - Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko a Holandsko - podpísalo Rímske zmluvy v roku 1957, čo viedlo k vytvoreniu Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Euratom). Cieľom

⁴² LALÍK, Tomáš. Ústavnoprávna povaha Európskej únie. *The Constitutional Nature of the EU*, 2013, 65: 783-815.

EHS bolo vytvoriť spoločný trh pre tovar, služby a pracovnú silu medzi členskými štátmi. Jednotný európsky akt, podpísaný v roku 1986, zaviedol jednotný trh, ktorý umožnil voľný pohyb tovaru, služieb, osôb a kapitálu. Maastrichtská zmluva z roku 1992 viedla k vytvoreniu EÚ v súčasnej podobe, stanovila spoločnú menovú politiku a položila základy pre zavedenie jednotnej meny - eura. V roku 2002 sa euro stalo oficiálnou menou 12 členských štátov EÚ. V rokoch 2004 a 2007 sa EÚ rozšírila o 12 nových členských štátov, čím sa počet členov zvýšil na 27. V roku 2013 sa pridalo Chorvátsko, čím sa počet členov zvýšil na 28. Dnes je EÚ politickým a hospodárskym zväzom 27 európskych krajín, ktorý zabezpečuje mier a prosperitu pre viac ako 500 miliónov občanov.⁴³

3.3.2 *Koordinácia v EÚ*

EÚ disponuje bohatou sústavou procesov, postupov a centrálnych inštitúcií, ktorých cieľom je koordinovať ekonomické politiky medzi jej členskými štátmi. Od svojich počiatkov v 50. rokoch 20. storočia sa hlboká integrácia v rôznych oblastiach, vrátane obchodu, financií a meny, prejavuje rozšírením prenosov národných politík a posilnením ekonomických výhod spoločných iniciatív. Hoci tento proces zvýšil potrebu koordinácie politík medzi členskými štátmi, absencia politickej únie s jasnou víziou to nikdy nezjednodušila. Koordinácia politík v EÚ sa postupne formovala pragmaticky s dodržiavaním princípu subsidiarity. Výsledkom je komplexný systém s rôznymi politickými nástrojmi, ktoré sú navzájom závislé a podliehajú rôznym prístupom, od delegácie právomocí do centra, cez záväzné pravidlá až po tlak vrstovníkov vyvolaný kritériami. Od spustenia jednotnej meny v roku 1999 sa zlepšenie koordinácie fiškálnej politiky stalo dôležitou témou. Avšak numerické pravidlá v právnych predpisoch EÚ často nedokázali dosiahnuť požadovanú úroveň fiškálnej disciplíny a stabilizácie pre bezproblémové fungovanie menovej únie. Dve hlavné reformy fiškálneho riadenia v rokoch 2005 a 2010 síce boli dobre zamýšľané, ale nepomohli v dostatočnej miere, čím rámec zostal zbytočne komplikovaný a vyžaduje ďalší pokus o reformu.⁴⁴

Kľúčovým aspektom úprav fiškálneho riadenia v roku 2010 bol dôraz na národné, pravidlami riadené fiškálne rámce s cieľom dosiahnuť požadovanú úroveň fiškálnej disciplíny a stabilizácie. Domáce fiškálne rámce môžu byť legitímnejšie a účinnejšie pri

⁴³ Koordinácia fiškálnych politík členských štátov a záväzky SR v tejto oblasti.: Dostupné z [Koordinácia fiškálnych politík členských štátov a záväzky SR v tejto oblasti | Ministerstvo financií Slovenskej republiky \(mfsr.sk\)](https://mfsr.sk/).

⁴⁴ ZAWADZKA, Patrycja. Independent Fiscal Institutions: Considerations in the Context of Current Challenges in Public Finance and Law. *Białostockie Studia Prawnicze*, 2024, 29.1: 61-74.

obmedzovaní fiškálnej diskretnosti, avšak musia byť v súlade s pravidlami EÚ a vyžadujú určitú mieru koordinácie v ich návrhu a implementácii. Táto potrebná harmonizácia bola zakotvená v právnych predpisoch EÚ prostredníctvom smernice z roku 2011 a nariadenia z roku 2013, ktoré platia pre krajiny eurozóny.⁴⁵

3.3.3 Konvergenčné kritériá v rámci formovania eurozóny

Prvým mechanizmom, ktorý určoval pravidlá pre fiškálne politiky členských krajín, boli tzv. maastrichtské konvergenčné kritériá. Tieto kritériá, zavedené v Maastrichtskej zmluve v roku 1993, sa týkali krajín, ktoré plánovali prijať spoločnú menu v budúcnosti. Kritériá sa delili na rozpočtové a menové. Rozpočtové kritériá obmedzovali deficit štátneho rozpočtu na 3% HDP a verejný dlh na 60% HDP. Menové kritériá zase sledovali cenovú stabilitu, infláciu a úrokové miery. Krajiny, ktoré nespĺnili tieto kritériá, nemohli prijať spoločnú menu.⁴⁶

Hlavným cieľom zavedenia týchto kritérií bolo udržať stabilitu jednotnej meny a zabrániť možnému negatívnemu vplyvu nepriaznivého ekonomického vývoja v niektorej z krajín eurozóny. Podľa niektorých odborníkov mohla jednotná menová únia mať inflačné dopady, ak by k nej vstúpili krajiny s rôznymi preferenciami v oblasti inflačnej politiky. Preto krajiny s nižšou infláciou by mohli na vstupe do únie utrpieť. Tieto kritériá mali zaistiť, že menová politika Európskej centrálnej banky (ECB) bude vyhovovať priemerným preferenciám všetkých členských krajín, a tým aj predchádzať prípadnej vysoko rozdielnej inflácii v eurozóne.⁴⁷

Kritériá neplatiace na Dánsko a Veľkú Britániu, ktoré neplánovali prijať euro, mali podporiť aspoň čiastočnú fiškálnu stabilitu v eurozóne. Avšak len dodržiavanie deficitu nezabezpečovalo dostatočnú kontrolu verejného dlhu. V prípade, že by vláda musela v období recesie zvýšiť dane alebo znížiť výdavky na udržanie deficitu pod stanovenou hranicou, to by viedlo k pro-cyklickým fiškálnym politikám, s negatívnymi ekonomickými účinkami. Tieto kritériá boli zavedené s cieľom splnenia podmienok vytvorenia eurozóny, čo bolo rozhodnuté v roku 1998. V roku 1996 len Dánsko, Írsko a Luxembursko splnili

⁴⁵ ZAWADZKA, Patrycja. Independent Fiscal Institutions: Considerations in the Context of Current Challenges in Public Finance and Law. *Białostockie Studia Prawnicze*, 2024, 29.1: 61-74.

⁴⁶ LANE, Philip R. The real effects of European monetary union. *Journal of Economic Perspectives*, 2006, 20.4: 47-66.

⁴⁷ LANE, Philip R. The real effects of European monetary union. *Journal of Economic Perspectives*, 2006, 20.4: 47-66.

podmienku deficitu, a šesť krajín neplnilo podmienku verejného dlhu. Avšak do roku 1997 sa situácia zlepšila a šesť krajín začalo znižovať svoje dlhy, čo umožnilo vznik eurozóny.⁴⁸

Tabuľka č. 3- Dlh a deficit zakladajúcich krajín EÚ v r. 1996 (% HDP)

Krajina	Deficit	Dlh
Belgicko	-4,0	127,2
Francúzsko	-4,0	58

Zdroj- vlastné vypracovanie

3.3.4 Pakt stability a rastu

Pakt stability a rastu EÚ predstavuje súbor pravidiel navrhnutých na zabezpečenie fiškálnej disciplíny a ekonomickej stability v členských krajinách EÚ. Tieto pravidlá boli prijaté v roku 1997 a nadobudli platnosť v roku 1999. Ich hlavným cieľom bolo predchádzať nadmernému verejnemu dlhu a zabezpečiť, aby členské štáty udržiavali svoje rozpočty pod kontrolou.⁴⁹

Pakt stability a rastu sa skladá z dvoch hlavných častí: preventívnej a korektívnej. Preventívna časť definuje pravidlá, ktoré majú členské štáty dodržiavať, aby udržali svoj verejný dlh na udržateľnej úrovni a obmedzovali svoj deficit na 3 % HDP. Korektívna časť určuje opatrenia, ktoré sa majú uplatniť, ak členský štát prekročí stanovené limity deficitu a dlhu. Tieto opatrenia môžu zahŕňať pokuty a iné sankcie, ktoré majú za cieľ nápravu finančnej situácie krajiny. Cieľom Paktu stability a rastu bolo posilnenie dôvery v európsku menu a zabezpečenie stability v eurozóne. Avšak, od jeho prijatia čelil niekoľkým výzvam a kritike. Niektoré krajiny kritizovali prísne požiadavky na fiškálnu disciplínu, zatiaľ čo iné sa stretli s problémami pri dodržiavaní týchto pravidiel v dôsledku ekonomických ťažkostí alebo iných vnútorných faktorov. Napriek kritike zostáva Pakt stability a rastu dôležitým nástrojom pre ekonomickú správu v EÚ. Jeho pravidlá ovplyvňujú politiku verejných financií vo väčšine členských štátov a snažia sa posilniť stabilitu a rast v európskom hospodárstve. Cieľom je zabezpečiť udržateľnosť verejných financií v celej eurozóne a zabezpečiť, aby hospodárska činnosť v jednotlivých krajinách prispievala k celkovej prosperite EÚ.⁵⁰

⁴⁸ LANE, Philip R. The real effects of European monetary union. *Journal of Economic Perspectives*, 2006, 20.4: 47-66.

⁴⁹ SCHUKNECHT, Ludger, et al. The stability and growth pact: Crisis and reform. *ECB Occasional Paper*, 2011, 129.

⁵⁰ SCHUKNECHT, Ludger, et al. The stability and growth pact: Crisis and reform. *ECB Occasional Paper*, 2011, 129.

3.3.5 Harmonizácia daní v EÚ

Daňová koordinácia v EÚ je súbor politík, dohôd a právnych predpisov navrhnutých na harmonizáciu daňových systémov a zlepšenie spolupráce medzi členskými štátmi v oblasti daní. Cieľom je minimalizovať daňové prekážky, zlepšiť efektivitu zdanenia a zabezpečiť spravodlivú distribúciu daňových príjmov medzi členské štáty. Tieto opatrenia môžu zahŕňať vytvorenie spoločných daňových základov, boj proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daniam, ako aj posilnenie spolupráce v oblasti výmeny informácií medzi daňovými úradmi členských štátov. Daňová koordinácia je kľúčovým nástrojom na dosiahnutie hospodárskej súťaživosti a stability v rámci EÚ.

Návrh Common Consolidated Corporate Tax Base (ďalej len „CCCTB“) predstavuje pokrok v oblasti konsolidácie daňových základov príjmov pre spoločnosti pôsobiace cezhranične v rámci EÚ. Jeho účelom je umožniť firmám používať jednotný daňový základ pre všetky ich aktivity v celej únii, čo by podporilo obchod a investície. CCCTB stanovuje pravidlá pre výpočet zdaniteľných ziskov spoločností v EÚ. To znamená, že spoločnosti pôsobiace cezhranične by mali dodržiavať jednotný daňový systém EÚ pri výpočte svojich daňových základov, namiesto rôznych pravidiel v každom štáte. Základný mechanizmus CCCTB spočíva v určovaní daňového základu v rámci skupiny spoločností, ktoré majú spojenie a pôsobia vo viacerých členských štátoch. Tento základ dane sa potom zdaní v každej krajine podľa miestnej daňovej sadzby. CCCTB by mohol pomôcť odstrániť prekážky cezhraničnej činnosti spoločností a znížiť administratívnu záťaž. Avšak, nezaoberá sa samotnými sadzbami daní, ktoré zostávajú v kompetencii členských štátov, čo môže viesť k istej miere daňovej súťaže. Európsky parlament tvrdí, že je potrebné posilniť spoluprácu medzi členskými štátmi v oblasti základu dane z príjmov právnických osôb (DPPO), aby sa odstránili daňové prekážky v rôznych situáciách, ako sú prevody cien na daňové účely, fúzie, akvizície a cezhraničná reštrukturalizácia podnikových skupín.⁵¹

Tabuľka č.4- Pomer výberu priamych daní ako percento HDP v rokoch 2015-2020

EÚ	2015	2016	2017	2018	2019	2020
EÚ-28	13,1	13,2	13,4	13,4	13,6	12,5
EÚ-27	13,0	13,1	13,2	13,3	13,4	11,8
EÚ-19	12,8	12,9	13,1	13,3	13,5	12,3

Zdroj: Vlastné vypracovanie

⁵¹ DOURADO, Ana Paula; DE LA FERIA, Rita. Thin capitalization rules in the context of the CCCTB. *Common Consolidated Corporate Tax Base* (Vienna: Linde Verlag, 2008), 2008, 817.

V prípade proporcionálneho výhľadu zohrávala EÚ-27 dôležitú úlohu pri riešení pomerov priamych daní voči rastu HDP v porovnaní s krajinami EÚ-19 a EÚ-28 v období od roku 2015 do roku 2020. Rozdielne výkony v oblasti priamych daní, ktoré prispievali k rastu HDP, sa pred šiestimi rokmi líšili. Priemerný rast HDP bol viac ako 13 %, pričom tento trend neustále narastal v priebehu posledných šiestich rokov. V roku 2015 predstavoval podiel priamych daní na HDP v EÚ-27 13,0 % oproti EÚ-28, ktorá dosiahla 13,1 %, zatiaľ čo EÚ-19 maximalizovala 12,8 %. V roku 2016 EÚ-27 dosiahla 13,1 %, EÚ-28 13,2 % a EÚ-19 12,9 %. Všetky krajiny EÚ-27, EÚ-28 a EÚ-19 zaznamenali zvýšenie o 0,1 % HDP v porovnaní s rokom 2015. V roku 2017 sa v EÚ-27 podiel priamych daní na HDP zvýšil na 13,2 %, v EÚ-28 na 13,4 % a v EÚ-19 na 13,1 %. V roku 2018 EÚ-27 a EÚ-19 dosiahli rovnaký podiel 13,3 %, zatiaľ čo EÚ-28 zvýšila na 13,4 %. V roku 2019 predstavovali priame dane v EÚ-27 13,4 % HDP, v EÚ-28 13,6 % a EÚ-19 13,5 %. V roku 2020 sa podiel priamych daní v EÚ-27 znížil na 11,8 %, v EÚ-28 na 12,5 % a EÚ-19 na 12,3 % v dôsledku regionálneho hospodárskeho vplyvu globálnej pandémie Covid-19 v EÚ.⁵²

3.4 EÚ a ASEAN

Rozdiely v koordinácii medzi EÚ a ASEAN odhaľujú zaujímavé dynamiky vo vzťahoch dvoch významných regionálnych blokov. Tieto rozdiely nám umožňujú lepšie porozumieť ich unikátnym prístupom k spolupráci a ich schopnosti dosiahnuť spoločné ciele a vyriešiť globálne výzvy.

3.4.1 Evolúcia vzťahov medzi EÚ a ASEAN

V roku 1972 sa ASEAN obrátila na Európske hospodárske spoločenstvo (ďalej len „EHS“). V priebehu 70. rokov sa uskutočnil neformálny dialóg medzi oboma regiónmi, ktorý sa zameriaval na otázku prístupu ASEAN na európsky trh pre primárne komodity a textil. Napriek hospodárskej kríze na konci 70. rokov sa vzťahy medzi oboma regiónmi posilnili, keď EHS usilovalo o vytvorenie regionálnej prítomnosti. V roku 1978 predstavoval celkový vývoz ASEAN do EHS 4,2 miliardy ECU, pričom vývoz EHS do ASEAN bol o niečo nižší, dosahujúc 3,9 miliardy ECU.⁵³

⁵² LIM, Rady. The Adoption of a Harmonized Tax System and Tax Policy for ASEAN Tax Administration. 2021.

⁵³ KOH, Tommy; YEO, Lay Hwee (ed.). *ASEAN-EU partnership: the untold story*. World Scientific, 2020.

Dohoda o spolupráci medzi ASEAN a EHS, uzavretá v roku 1980, bola kľúčovým míľnikom posilňujúcim obchodné a hospodárske väzby medzi týmito dvomi regiónmi. V 70. rokoch zaznamenali ASEAN aj EHS silný rast, pričom ASEAN sa sústredil na rozšírenie prístupu na európsky trh s primárnymi komoditami a textilom, zatiaľ čo Európa hľadala nové trhy na udržanie svojho rastu. Napriek hospodárskej kríze koncom 70. rokov objem obchodu naďalej rástol a do roku 1991 sa strojnásobil. Štrukturálne zmeny v oboch regiónoch zaznamenali pokles výroby v Európe a rastúci dôraz ASEAN na výrobu, najmä textilu.⁵⁴

Aj keď podiel ASEAN na obchode EHS zostal relatívne nízky, v 90. rokoch sa objavili napäté vzťahy v súvislosti s otázkami ľudských práv a demokracie. Ázijská finančná kríza v roku 1997 podnietila opätovné zameranie sa na správu ekonomických záležitostí v ASEAN a pripravila pôdu pre posilnenú spoluprácu s Európou. Začiatkom roku 2000 sa vzťahy medzi ASEAN a EÚ začali zlepšovať vďaka iniciatívam, ako je obchodná iniciatíva EÚ - ASEAN a formálne uprednostňovanie ASEAN v oblasti obchodu a investícií zo strany EÚ. Pri pohľade do budúcnosti sa očakáva, že prílev kapitálu z EÚ do ASEAN bude pokračovať, pričom ho podporí silný hospodársky rast ASEAN a úsilie o zlepšenie regulačných rámcov. Zavedenie hospodárskeho spoločenstva ASEAN v roku 2015 zdôrazňuje záväzok k regionálnej integrácii.⁵⁵

Okrem obchodu a investícií je výrazná podpora regionálnych integračných iniciatív ASEAN zo strany EÚ dôkazom jej záväzku k partnerstvu a rozvoju.

3.4.2 *Harmonizácia daní*

Harmonizácia daňových systémov predstavuje jednu z kľúčových oblastí spolupráce medzi regionálnymi blokmi, ako sú EÚ a ASEAN. Táto téma vyvoláva veľký záujem v súvislosti s úsilím o posilnenie hospodárskej integrácie a zvýšenie konkurencieschopnosti na medzinárodnej úrovni.

V dnešnej globalizovanej ekonomike, kde obchodné a investičné toky prekračujú hranice krajín, je dôležité, aby si regionálne bloky ako EÚ a ASEAN vypracovali stratégie harmonizácie svojich daňových politík. Takéto úsilie môže viesť k zjednodušeniu obchodných operácií, zníženiu administratívnej záťaže pre podniky a posilneniu hospodárskej súdržnosti v rámci týchto blokov. Preto harmonizácia daňových systémov nie je len administratívnym cvičením, ale strategickým krokom smerom k zlepšeniu obchodných a hospodárskych vzťahov medzi členskými štátmi týchto regionálnych blokov.

⁵⁴ KOH, Tommy; YEO, Lay Hwee (ed.). *ASEAN-EU partnership: the untold story*. World Scientific, 2020.

⁵⁵ KOH, Tommy; YEO, Lay Hwee (ed.). *ASEAN-EU partnership: the untold story*. World Scientific, 2020.

V rámci ASEAN sa prejavuje podobná adaptabilita, aká bola realizovaná EÚ pri vytváraní harmonizovaného daňového systému s cieľom dosiahnuť integráciu trhu podľa stanoveného rámca. Tento rámec zdôrazňuje nasledujúce body, ktoré sú zobrazené v Tabuľke č. 5. Na základe toho je jasné, že snaha o zjednotenie daňových politík a pravidiel je kľúčovým krokom smerom k väčšej hospodárskej súdržnosti a zlepšeniu obchodných vzťahov v regióne ASEAN.

Tabuľka č.5 (časť 1)- Spoločné znaky harmonizovaných daňových systémov ASEAN a EÚ

Kritérium daní	ASEAN	EÚ
Nepriama daň	V roku 1992 ASEAN prijala harmonizované nepriame dane v súlade s dohodou AFTA a ATIGA.	Na podporu vnútorného trhu EÚ bola zavedená harmonizovaná nepriama daň v súlade s ustanoveniami článkov 110 až 113 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).
Colná daň	Od roku 1995 ASEAN používa harmonizačnú colnú základňu na riadenie hospodárskej spolupráce v súlade s právnym rámcom ASEAN Colného kódexu správania.	EÚ používa harmonizovaný colný základ, ktorý je viazaný na spoločnú nomenklatúru colného sadzobníka, ako súčasť riešenia harmonizovaného daňového systému, ktorý vznikol ako súčasť Európskeho hospodárskeho spoločenstva v roku 1968.
Colná daň	V rámci Paktu ASEAN o colnej spolupráci, ktorý bol schválený ministrami financií 10 štátov ASEAN v roku 2003, ASEAN uplatňuje harmonizovaný daňový systém, ktorý sa týka harmonizovaného colného sadzobníka ASEAN Nomenklatúry (AHTN).	EÚ podporuje uplatňovanie harmonizovaného daňového systému v oblasti zdaňovania a colných predpisov Únie prostredníctvom dialógov alebo konzultácií so všetkými 27 ministrami financií EÚ. Tento prístup opätovne posilnil daňovú politiku EÚ od roku 2001.

Zdroj: Vlastné vypracovanie

Tabuľka č.5 (časť 2)- Spoločné znaky harmonizovaných daňových systémov ASEAN a EÚ

Kritérium daní	ASEAN	EÚ
Daň z pridanej hodnoty	Väčšina krajín v ASEAN sa snaží implementovať systém DPH s cieľom podporiť smerovanie k harmonizovanému systému nepriamych daní.	Väčšina krajín v EÚ vyjadruje záujem o zavedenie DPH ako súčasť snahy o harmonizáciu nepriamych daní a smerovanie daňového systému.
Daň z pridanej hodnoty	Daň z pridanej hodnoty sa bežne používa v krajinách ASEAN	Daň z pridanej hodnoty sa bežne používa v krajinách EÚ

Zdroj: Vlastné vypracovanie

Hoci EÚ a ASEAN majú pár rovnakých znakov, ich nástroje na koordináciu daní sa vo veľa znakoch líšia. Rozdiely v harmonizácii daní medzi ASEAN a EÚ sú značné. Prístupy k právnym rámcem, daňovým politikám a ukazovateľom hospodárskeho rastu sa líšia. ASEAN a EÚ si vyvinuli vlastné strategické prístupy na podporu rôznych daňových politík a zákonov v každej krajine. V Tabuľke č. 6 sú zobrazené rozdiely v harmonizácii medzi týmito dvoma spoločnosťami.

Tabuľka č.6(časť 1)- Rozdielne znaky harmonizovaných daňových systémov ASEAN a EÚ

Kritérium daní	ASEAN	EÚ
Daň z pridanej hodnoty	Rast príjmov z DPH v ASEAN je obmedzený voči trendu rastu HDP.	Príjmy z DPH v EÚ majú významný pomer k trendom rastu HDP.
Daň z príjmu FO a PO	Zatiaľ ASEAN neuplatňuje harmonizáciu daní týkajúcu sa osobných alebo právnických príjmov.	EÚ uplatňuje daň z príjmu pre fyzické osoby a právnické subjekty s obmedzenými pravidlami pre základ dane z príjmu alebo kapitálového zisku.

Zdroj: Vlastné vypracovanie

Tabuľka č.6(časť 2)- Rozdielne znaky harmonizovaných daňových systémov ASEAN a EÚ

Kritérium daní	ASEAN	EÚ
Priama daň	AIPA neschvaľuje harmonizovaný systém priamych daní v ASEAN.	EÚ zaviedla harmonizovanú priamu daň na základe ustanovení článku 115 ZFEÚ, tým podporuje trendy na vnútornom trhu prostredníctvom konzultácií alebo komunikácie.
Priama daň	ASEAN zatiaľ neuplatňuje harmonizovaný systém priameho zdaňovania, ktorý by sa týkal nadnárodných spoločností alebo korporácií.	EÚ sleduje harmonizáciu priamych daní prostredníctvom navrhovanej CCCTB a konzultácií so všetkými 27 ministrami financií členských štátov EÚ, s cieľom posilniť daňovú politiku EÚ od roku 2011 a 2016.
Daň z pridanej hodnoty	Väčšina členských štátov ASEAN uplatňuje sadzby dane z pridanej hodnoty prostredníctvom dovozu, vývozu a ďalších služieb, čím sa stanovuje daňové zaťaženie bez použitia harmonizovaných daňových sadzieb.	Väčšina krajín EÚ sa snaží zaviesť jednotný systém dane z pridanej hodnoty so sadzbou 15 percent v súlade s daňovými pravidlami EÚ.

Zdroj: Vlastné vypracovanie

3.4.3 Spoločné charakteristiky

Prvou spoločnou charakteristikou je, že obidve sú regionálne organizácie s vlastnými právnymi subjektmi. Druhým spoločným aspektom je ich založenie s cieľom podporovať mier. EÚ vznikla po dvoch svetových vojnách s úmyslom zabrániť opakovaniu konfliktov v Európe a posilniť mier prostredníctvom hospodárskej integrácie. ASEAN bola založená s cieľom vytvoriť mierové prostredie v juhovýchodnej Ázii, čím umožnila krajinám v regióne sústrediť sa na hospodársky rozvoj. Tretím spoločným bodom je snaha o integráciu ekonomík členských štátov do jednotného trhu a výrobných platforiem. Voľný pohyb tovaru, služieb, kapitálu a pracovnej sily je charakteristický pre EÚ. Naproti tomu v prípade ASEAN neexistuje voľný pohyb pracovných síl; organizácia zaväzuje svoje členské štáty len k uľahčeniu pohybu osôb, podnikateľov, odborníkov, talentov a pracovnej sily. Štvrtou

podobnosťou je ich spoločný záväzok voči ľudským právam. EÚ má Chartu základných práv, zatiaľ čo ASEAN má Deklaráciu ľudských práv. Deklarácia ľudských práv ASEAN obsahuje ustanovenia, ciele a zásady týkajúce sa ľudských práv. EÚ má aj Európsky súdny dvor, čo je rozdiel v porovnaní s ASEAN. Piata spoločná charakteristika sa týka dohôd o voľnom obchode alebo komplexných hospodárskych partnerstiev s inými krajinami. Zatiaľ čo EÚ uzavrela dohody s viacerými krajinami vrátane Singapuru, ASEAN má podobné dohody s Čínou, Japonskom, Južnou Kóreou, Indiou, Austráliou a Novým Zélandom, ale nie s EÚ. Šiesta spoločná charakteristika je pravidelné organizovanie politických a hospodárskych dialógov s dôležitými vonkajšími partnermi. EÚ organizuje samity s kľúčovými partnermi vrátane Spojených štátov, Číny, Japonska a Ruska. ASEAN má tri fóra na zapojenie svojich vonkajších partnerov: Regionálne fórum ASEAN, ASEAN Plus Three a Východné fórum ASEAN. Okrem toho organizuje bilaterálne dialógy so svojimi 10 partnermi a každoročne usporadúva samity s USA, Čínou, Indiou, Japonskom a Južnou Kóreou.⁵⁶

3.4.4 Rozdielne charakteristiky

Existuje niekoľko významných rozdielov medzi ASEAN a EÚ. Prvým rozdielom je ich štruktúra. ASEAN funguje ako medzivládna organizácia, zatiaľ čo EÚ je nadnárodná organizácia, v ktorej sa členské štáty dohodli na určitých oblastiach, ako je obchod a zdieľajú svoju suverenitu. Druhým rozdielom je existencia spoločnej meny v prípade EÚ, konkrétne eura, ktoré však používa len časť členských krajín. ASEAN nemá spoločnú menu, aj keď po ázijskej finančnej kríze v roku 1997 začal Chiang Mai iniciatívu s cieľom posilniť finančnú spoluprácu v regióne. Tretím rozdielom je parlamentný systém: EÚ má Európsky parlament so zákonodarnými právomocami, zatiaľ čo ASEAN nemá parlament, iba Medziparlamentné zhromaždenie s obmedzenou morálnou mocou. Štvrtým rozdielom je sila ich sekretariátov: EÚ má silný sekretariát - Európsku komisiu, ktorá má právomoci vlády, zatiaľ čo ASEAN má relatívne slabý sekretariát. Piata odlišnosť sa týka rozhodovacieho procesu: ASEAN sa rozhoduje konsenzom, zatiaľ čo EÚ hlasovaním. A nakoniec, šiestym rozdielom je jazyková politika: EÚ má 23 oficiálnych jazykov, zatiaľ čo ASEAN používa angličtinu ako jediný pracovný jazyk.⁵⁷

⁵⁶ KOH, Tommy. ASEAN and the EU: Differences and Challenges. Retrieved July, 2017, 11: 2021.

⁵⁷ KOH, Tommy. ASEAN and the EU: Differences and Challenges. Retrieved July, 2017, 11: 2021.

Záver

V našej bakalárskej práci sme sa dôkladne venovali analýze mechanizmov a prístupov k medzinárodnej fiškálnej koordinácii a ich významu v rámci vybraných medzinárodných skupín. Naša analýza nám umožnila hlbšie pochopiť úlohu fiškálnej politiky v ekonomickej stabilite a prosperite štátov. Zdôraznili sme, že fiškálna politika nie je len nástrojom na reguláciu hospodárskeho cyklu, ale zohráva kľúčovú úlohu aj pri podpore dlhodobého udržateľného hospodárskeho rastu a rozvoja.

Naša analýza identifikovala dôležité aspekty a výzvy spojené s medzinárodnou fiškálnou koordináciou. Diskutovali sme o význame efektívnej komunikácie, transparentnosti a dôvery medzi účastníkmi medzinárodných fiškálnych dohôd. Zároveň sme reflektovali aj na možné riziká a obmedzenia, ktoré môžu ovplyvniť úspešnosť medzinárodnej fiškálnej koordinácie.

V našej bakalárskej práci sme detailne preskúmali mechanizmy a prístupy k medzinárodnej fiškálnej koordinácii a ich vplyv v kontexte vybraných medzinárodných skupín, ako sú ASEAN a EÚ. Naša analýza nám umožnila lepšie porozumieť úlohe fiškálnej politiky v ekonomickej stabilite a prosperite štátov. Podčiarkli sme, že fiškálna politika nie je iba nástrojom na reguláciu hospodárskeho cyklu, ale zohráva kľúčovú úlohu aj pri podpore dlhodobého udržateľného hospodárskeho rastu a rozvoja.

Na základe nášho výskumu sme dospeli k záveru, že úspešná medzinárodná fiškálna koordinácia je kľúčová pre dosiahnutie stabilného a inkluzívneho ekonomického rastu v globálnom meradle.

Použitá literatúra

Knížné zdroje

1. BALDWIN, E Richard. *Handbook of International Economics*, 1995, 1598 s.
2. CANZENORI, Mathew. *When international policy coordination matters: an empirical analysis. Applied Economics*, 1988, 20 s.
3. DOURANDO, Ana Paula. *THIN CAPITALIZATION RULES IN THE CONTEXT OF THE CCCTB*, 2008, 17 s.
4. HALLET, A. Hughes. *Fiscal coordination and EMU Are monetary and fiscal policy becoming decoupled? New Economy*, 2001, 13 s.
5. HERZOG, Bodo. *Research in International Business and Finance*, 2006, 256 s.
6. JACQUET, Pierre. *Economic policy coordination in the euro-zone. Questions Européennes, Rapport du Conseil d'Analyse Economique*, 2000, 27 s.
7. KHANH P. Ngo. *Benefits, Costs, and Feasibility of a Monetary Union for the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)*, 2013, 65 s.
8. KOH, Tommy. *Asean-eu Partnership: The Untold Story*, 2020, 27 s.
9. NORDHAUS, William D. *Policy games: coordination and independence in monetary and fiscal policies. Brookings papers on economic activity*, 1994, 139 s.
10. PETERS, B. Guy. *Pursuing horizontal management: The politics of public sector coordination*. University Press of Kansas, 2015, 1 s.
11. TANZI, Vito. *Fiscal Policy, Economic Adjustment, and Financial Markets*, 1988, 75 s.

Internetové zdroje

12. ASKARI, Hossein, Understanding Development in an Islamic Framework [online]. 22.1.2014. [cit. 2023-12-17]. Dostupné z: [001.pdf \(iesjournal.org\)](#)
13. BEETSMA, Roel, Is fiscal policy coordination in EMU desirable? [online] 2001 [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: <http://dare.uva.nl/document/228389>
14. CEVIK, Serhan. Policy coordination in fiscal federalism: drawing lessons from the Dubai debt crisis., [online] 14.5.2019 [cit. 2023-12-22].
15. COUTINHO, Leonor. Fiscal policy in the new open economy macroeconomics and prospects for fiscal policy coordination. *Journal of Economic Surveys*, [online] 19-05-2005 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: [fiscalnoemreview030626.dvi \(core.ac.uk\)](#)

16. GRAZZINY, Lisa, Fiscal coordination and political competition [online] 5.2.2003. [cit. 2023-12-17]. Dostupné z: [Fiscal Coordination and Political Competition - Grazzini - 2003 - Journal of Public Economic Theory - Wiley Online Library](#)
17. JAKARTA. ASEAN Connectivity Coordinating Committee convenes first meeting of 2023 [online] 21-02-2023 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: [ASEAN Connectivity Coordinating Committee convenes first meeting of 2023 - ASEAN Main Portal](#)
18. KOH, Tommy. ASEAN and the EU: Differences and Challenges. Retrieved July, [online] 22-08-2017 [cit. 2024-03-20].
19. LEVEAU, Arnaud. Chula ASEAN Policy Brief, [online] 04-06-2014 [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: [Policy Brief No.4-edited-libre.pdf \(d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net\)](#)
20. LIM, Rady. The Adoption of a Harmonized Tax System and Tax Policy for ASEAN Tax Administration. [online] 2021 [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: [The Adoption of a Harmonized Tax System and Tax Policy for ASEAN Tax Administration \(ggu.edu\)](#)
21. ŠINDELKA, V. Daňová harmonizace [online] 25-06-2001 [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/17298-danova-harmonizace>
22. VON, Hagen. Fiscal and Monetary Policy Coordination in EMU [online] 05-08-2002 [cit. 2024-01-07].
23. YOUNG-JOON Park, Strengthening ASEAN+3 regional financial arrangements : a new framework beyond CMIM [online] 21-01-2017 [cit. 2024-02-07]. Dostupné z: [Strengthening ASEAN+3 regional financial arrangements : a new framework beyond CMIM \(zbw.eu\)](#)
24. ZAWADZKA, Patrycja. Independent Fiscal Institutions: Considerations in the Context of Current Challenges in Public Finance and Law. Białostockie Studia Prawnicze [online] 29-01-2024 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: [Independent Fiscal Institutions: Considerations in the Context of Current Challenges in Public Finance and Law \(uwb.edu.pl\)](#)